

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Zdravotně sociální fakulta

Katedra sociální práce

Diplomová práce

Kampaně proti rasismu

Vypracovala: Mgr. Iveta Rožníčková

Vedoucí práce: doc. PhDr. Bc. Alena Kajanová, Ph.D.

České Budějovice 2015

Abstrakt

Klíčová slova: rasa, rasismus, kampaně proti rasismu, www.youtube.com

Předkládána diplomová práce s názvem Kampaně proti rasismu je zaměřena na analýzu autorských komentářů, které se objevují na webových stránkách www.youtube.com u videí s kampaněmi proti rasismu.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a empirickou. V teoretické části se zaměřuji na popsání rasismu, tedy konkrétně na to, co je rasismus, teorii rasy a historii rasismu, v dalších kapitolách teoretické části se snažím popsat stav rasismu, antisemitismu a xenofobie na území České republiky. Poslední kapitola teoretické části je zaměřena na popsání boje proti rasismu a jeho ukotvení v právních normách.

V empirické části mé diplomové práce se zabývám popisem metodiky samotného výzkumu, interpretací a prezentací výsledků výzkumného šetření. Se záměrem této diplomové práce a specifičností výzkumného souboru jsem zvolila strategii kvalitativního výzkumu. Jako výzkumnou metodu jsem využila kvalitativně-interpretativní sekundární analýzu dokumentů. Při zkoumání reflexe komentářů, které jsou příspěvky na webových stránkách, jsem použila prvky diskursivní analýzy.

Cílem této diplomové práce je analýza reflexe komentářů, kterými jsou příspěvky pod video kampaněmi proti rasismu na webových stránkách. Z výše uvedeného cíle jsem stanovila následující výzkumnou otázku:

Jak kampaně proti rasismu působí na obyvatele České republiky?

Základní cílový soubor tvořily komentáře uživatelů webových stránek www.youtube.com. Příspěvatelé těchto komentářů jsou specifickou skupinou, která klade důraz na svou anonymitu.

Výzkum k této diplomové práci probíhal v měsících leden až březen roku 2015. Z webových stránek www.youtube.com jsem vybírala příspěvky, které se vyskytovaly pod sdílenými videi a které byly vhodné pro mé výzkumné šetření a byly vhodné pro naplnění mého cíle.

Z výzkumného šetření vyplynulo, že obyvatelé české republiky jsou ovlivňovány vlastními zkušenostmi a zároveň i medializovanou situací, která je běžně spatřitelná. K zajímavým zjištěním bylo, že „bělošské“ obyvatelstvo je rozděleno na osoby, které se romského obyvatelstva na území České republiky zastávají. K dalším zajímavým zjištěním patřilo vnímání a rozdělování slušných Romů a neslušných cikánů, kteří by měli opustit Českou republiku a měli by se vrátit zpátky do pralesa. Autoři komentářů ve většině případů staví romské obyvatelstvo na nižší příčku v evoluci, čímž dokazují pohrdání nad tímto etnikem.

V rámci této diplomové práce mělo dojít k pochopení vnímání romské situace na území České republiky. Dále mělo dojít k osvětlení, jaké postavení zaujímají čeští obyvatelé k romskému etniku.

Abstract

Key words: race, racism, campaigns against racism, www.youtube.com

The submitted diploma thesis “Campaigns against racism” is focused on the analysis of comments which appears on webpage www.youtube.com at videos that contain campaigns against racism.

The diploma thesis is divided into two parts, the theoretical and the empirical. In the theoretical part I focus concentrate on the description of racism, specifically on what racism, race theory and history of racism are, in following chapters of the theoretical part I aspire to describe the state of racism, anti-Semitism and xenophobia in the Czech Republic. The last chapter of the theoretical part is directed to the description of the struggle against racism and its register in the rule of law.

In the empirical part of my diploma thesis I deal with the description of the methodology of the research itself, interpretation and presentation of the output of the research enquiry. Having in mind the goal of this diploma thesis and the specificity of the research file I chose the strategy of qualitative research. As a research method I used qualitative-interpretative secondary analysis of documents. While inquiring into reflexion of the comments that are contributions on the web pages I used elements of discursive analysis.

The aim of this diploma thesis is the analysis of the reflexion of the comments that are the contributions under video campaigns against racism on web pages. From the above mentioned goal I determined the following research question:

What effect do the campaigns against racism have on the citizens of the Czech Republic?

The primary file was formed by comments of www.youtube.com web pages users. The contributors of these comments are a specific group which lay stress on their anonymity.

The research to this diploma thesis took place in the months of January to March 2015. I was choosing contributions that occurred under the shared videos at www.youtube.com webpage and which were useful for my research enquiry and were suitable for the fulfilment of my goal.

The results of the research are that the population of the Czech Republic is influenced by its own experience and at the same time by the situation promoted in the media which is regularly seen. As an interesting result can be taken that the “white” population is divided into those who plead for the Roma population in the Czech Republic. Another interesting result is the perception and division of the Roma people into polite Roma people and uncivil Gypsies who should leave the Czech Republic and return back to the jungle. Most of the authors of the comments place the Roma population on the lower level of evolution by which they proof the contempt for this ethnic group.

This diploma thesis was to show the understanding of perception of the Roma situation in the Czech Republic. Furthermore it aimed to shed light on which attitude towards the Roma minority Czech inhabitants have.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracoval(a) samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to – v nezkrácené podobě – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 18. 5. 2015

.....

Iveta Rožníčková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí své diplomové práce doc. PhDr. Bc. Aleně Kajanové, PhD. za odborné vedení, cenné rady, trpělivost a čas, který mi věnovala. Poděkování patří i mým přátelům, kteří mi ukázali, že psaní odborného textu je činnost, která se neobejde bez humoru a zábavy.

Obsah

Úvod.....	10
1 Současný stav.....	11
1.1 Rasismus.....	11
1.1.1 Teorie rasy.....	11
1.1.2 Co je to rasismus	13
1.1.3 Xenofobie.....	15
1.1.4 Historie rasismu.....	16
1.2 Problematika rasismu v České republice.....	19
1.2.1 Stav rasismu, xenofobie a antisemitismu v České republice.....	21
1.3 Boj proti rasismu.....	22
1.3.1 Boj proti rasismu v právních normách v České republice	26
1.4 Shrnutí teoretické části	29
2 Cíl práce a výzkumné otázky	30
2.1 Cíl práce.....	30
2.2 Výzkumné otázky.....	30
3 Metody a techniky sběru dat.....	31
3.1 Použité metody a techniky sběru dat.....	31
3.1.1 Obsahová analýza	31
3.1.2 Diskursivní analýza	32
3.2 Charakteristika cílového souboru	33
3.3 Vlastní realizace výzkumu	33
3.4 Zpracování dat.....	33

4 Výsledky a jejich interpretace.....	34
4.1 Zastánci	34
4.1.1 Romové jsou „normální“	35
4.1.2 Skrytí za chováním Romů.....	37
4.1.3 Reprezentativní zmrđ.....	39
4.1.4 Stop rozdílům	41
4.2 Cikán není Rom	43
4.2.1 Romové nejsou Češi	44
4.2.2 Romové nebo verbež?.....	46
4.2.3 Cikáni = podřadná rasa	49
4.3 Češi nejsou rasisti a můžete si za to sami	53
4.3.1 Češi rasisti a co ostatní národnosti?	53
4.3.2 Rasa není důvodem rasismu	54
4.3.3 Rasa nebo geneticky nepovedený výtvor?	57
4.4 Táhněte do Indie	63
4.4.1 Špatně Vám tu je? Odejděte.	64
4.4.2 Nechtěná rasa	65
4.4.3 Černí zmrđi tu nemají co dělat	66
4.5 Kdo je podle vás utlačovanej!.....	68
4.5.1 Rasismus vůči Čechům.....	68
4.5.2 Bělošská menšina	69
5 Diskuze.....	72
6 Závěr	75
7 Seznam použitých zdrojů	77

Úvod

Rasismus? Dalo by se říci, že rasismus je problémem odvěkým, jako lidstvo samo. Rasismus má spoustu negativních jevů ve společnosti a není jednoduché ho ve společnosti zcela potlačit.

Vztah většinové společnosti k romskému etniku je možné označit jako nevstřícný. V roce 2013 proběhlo kolem dvanácti masivních protiromských pochodů, tato aktivita by se dala označit na národní sport, který Češi velmi často vykonávají.

Ačkoliv je rasismus velice diskutovaným tématem, dalo by se říci, že česká společnost je ohledně této problematiky zdrženlivá. Romským spoluobčanům se dostává pomoci převážně z gesce neziskových organizací, které jsou zároveň autory kampaní, které vybízejí k nenásilí vůči Romům.

Celá diplomová práce se točí okolo kampaní proti rasismu a jejich reflexe příspěvateli, kteří se na tyto kampaně dívají a reagují na ně na webových stránkách www.youtube.com.

Diplomová práce je podle klasického standardu rozdělena na teoretickou a empirickou část. Teoretická část je věnována popisu historii rasismu, xenofobii a antisemitismu, v dalších kapitolách teoretické části je popisován stav rasismu v České republice a poslední kapitola je věnována boji proti rasismu.

V Empirické části využívám technik a metod kvalitativního výzkumu. Prostřednictvím diskursivní analýzy získávám informace o reflexi kampaní proti rasismu. Empirická část je věnována výsledkům výzkumného šetření. Z výzkumného šetření vzniklo pět kategorií komentářů, které jsou podrobně rozebírány. V poslední části empirie jsou diskutovány výsledky této práce a jsou stanoveny hypotézy.

1 Současný stav

1.1 Rasismus

Abych se v diplomové práci mohla věnovat rasismu, nejdříve se v první kapitole zaměřím na popis teorie rasy, dále popíši co je to rasismus, budu polemizovat s několika autory nad definicí rasismu, teprve poté se zaměřím na problematiku rasismu v České republice.

1.1.1 Teorie rasy

Budil (2009, s 14.) ve svém díle uvádí citát Benjamina Disraeliho „*Rasa předpokládá rozdíl, rozdíl předpokládá nadřazenost a nadřazenost vede k nadvládě.*“ Z čehož můžeme usoudit, že rasy jsou rozdělovány podle rozdílu na vznešenosti, což určitým skupinám umožňuje být nadřazenými.

Fredrickson (2003) upozorňuje, že moderní pojetí ras, jako základních lidských typů vzniklo až v 18 století, v západoevropských jazycích se pojem rasa dříve vztahoval k chovu dobytka či aristokratickým rodům. Teorie o tom, že existuje jediná celoevropská rasa, vykrystalizovala až v 18 století. K tomu přispělo přímé setkání s Afričany, kdy si Evropané uvědomili svou světlou pigmentaci. Budil (2013) píše, že pro utváření moderní rasové teorie měly Lockovy studie: Esej o lidském rozumu a Nový eseje rozumu, ve kterých Lock popřel vymezení člověka jako radiálního tvora, rozum se neměl pokládat za nutný atribut všech lidí. Nicméně Proctor (2009) píše, že v době osvícenství bylo mnoho zastánců teorie, kteří věřili, že rasa je výsledkem působení podnebí, nebo dokonce nemoci, a zároveň tito zastánci věřili, že všechny lidské rasy jsou si rovny co do důstojnosti i povahy. Výše zmiňovaný Locke tvrdil, že lidská mysl je při narození tabula rasa, tedy čistá a nepopsaná, tedy Locke říká, že charakter je produktem vzdělání, pudy či podnebí. Z toho vyplývá, že Locke považoval lidskou mysl za čistou, která se utváří dle vnějšího působení, a proto ji nelze považovat za atribut, který mají všichni lidé.

Danics a Kamín (2005) píší, že pojem rasa v sobě nese čtyři rozdílné významy, pojem rasa se používá jako synonymum pro druhy (lidská rasa), poddruhy (negroidní rasa), etnicitu nebo náboženství a dědičné charakteristiky definované skupiny (afričtí Američané v USA). Dacík (2000) uvádí, že pojem rasa má spojitost s klasifikací člověka, na základě vnímaných odlišností. Wolf (2000) píše, že základním pojmem je zde rasová klasifikace. Ta se podílí na objasnění původu a vývoje lidských ras, lidské rasy reálně existují, jsou jimi bílý, žlutí či černí, neliší se pouze barvou pleti, očí a vlasů, ale i tělesnými proporcemi. Současné lidské rasy jsou součástí jediného lidského druhu, který dnes žije, a to *Homo sapiens sapiens*.

Wolf (2000) poukazuje také na to, že pojem rasa byl dříve zaměňován s pojmem národ. Právě na vědomém a záměrném směšování pojmů rasa a národ byla zakládána spousta rasových teorií. Danics a Kamín (2005) upozorňují na fakt, že biologové, antropologové a sociální vědci nemluví o pojmu rasa ve smyslu biologickém, nýbrž v sociologickém. V podstatě to znamená, že díky výzkumům se přišlo na to, že dva jedinci z jedné rasy si mohou být více odlišní, než jedinci z dvou různých ras. Pojem rasa je tedy definován ze sociologického hlediska jako sociálně kulturní, která má s biologií velmi málo společného. Kamín a Machalová (2003) dodávají, že slovo rasa je umělý pojem, který nemá s biologickým základem nic společného a nemá žádné biologické oprávnění, jelikož pro to neexistuje žádný vědecký důkaz. Dále uvádějí, že se termín rasa netýká reálných sociálních uskupení, ale libovolných kategorií, které odrážejí sociální proces rasového nálepkování a klasifikace. S těmito autory souhlasí i Budil (2009), který se ve svém díle také zmiňuje o tom, že rasovou ideologii a teorii nejde rozdělovat, jelikož výběr biologických rysů, které sloužily ke konstrukci rasových typů, byl podřízen skrytým ekonomickým a politickým zájmům Západu. V nové publikaci *Úsvit rasismu* Budil (2013) píše, že pojem rasa představuje větší jednotku, než je národ. Rasa tedy proto zahrnuje více národů. Autor poukazuje na to, že vztah národy a rasy nebyl dostatečně vyjasněn a řada ideologů, populizátorů a dalších přispívají ke zvýšení zmatku.

Kryl (2011) píší, že pojem rasa je arabského původu, což původně znamenalo počátek, původ, ale též hlavu. Tento pojem nejdříve pronikl do španělštiny

a portugalštiny, pak se tento pojem ujal ve francouzštině a teprve poté se pojem rasismus dostal do angličtiny a němčiny. Český jazyk pojem rasismus začal používat v 19. století.

1.1.2 Co je to rasismus

Jelloun (2004) ve své knize *Tati*, co je to rasismus píše, že rasismus je rozšířené chování objevující se v každé společnosti a v některých z těchto společností se stal běžnou záležitostí, jelikož se stává, že si ho občané té které společnosti neuvědomují. Kdo je tedy rasista? Rasista je tedy ten, kdo trpí pocitem méněcennosti a nadřazenosti, je to takový člověk, který věří, že vše co je jiné než on sám ho ohrožuje. Dacík (2000) poukazuje na to, že rasismem se pojmenovává určitý společenský jev či proces, který se rozvíjel společně s rozvojem společnosti. Je to jev, kdy byla uznávaná rasová nerovnost. Pro některé lidi je termín rasismus synonymem pro „bílé lidi“, pro ostatní lidi je tento pojem spojen s osobními předsudky a diskriminací (Bowser, 1995).

Kryl (2011) dále uvádějí, že pojem rasismus poprvé použil François Berniger, který byl francouzský lékař a cestovatel, rozdělil lidstvo do čtyř skupin, na Evropany a západní Asiaty, černochoy, východní Asiaty, Laponce. Oproti tomu Kamín a Machalová (2003) ve své knize *Kritika rasy a rasismu* uvádějí, že prvním, kdo definoval rasismus, byla americká antropoložka Ruth Benedict, která v roce 1942 označila rasismu za dogma, kterým je etnická skupina odsouzena přírodou ke vrozené méněcennosti a jiná skupina je předurčena k přirozené nadřazenosti. V dnešní době je ale nejčastější a mnohými užívané dělení lidstva na tři rasy, europoidní, mongoloidní a negroidní.

Tollarová, Hradečná, Špirková a kol (2013) uvádějí, že rasismus je užíván zaprvé pro jakoukoli intoleranci, nesnášenlivost a odmítání skupiny, ale také může být chápán jako samotná víra v existenci ras. Autorky uvádějí, že rasismus je v podstatě ideologie, která vychází z xenofobie. Xenofobie obecně znamená strach z cizího, v tomto případě můžeme říci, že jde o strach z cizinců. S tímto tvrzením souhlasí

Frištenská (1998), která popisuje rasismus jako ideologii, která představuje soubor koncepcí vycházející ze strachu z cizího, který tvoří jeho ideologickou nadstavbu. Autorka rasismem dále předpokládá jeho fyzickou a duševní nerovnost lidských ras a rozhodující vliv rasových odlišností na dějiny a kulturu lidstva.

Jak je možné vidět, obecnou definici rasismu je těžké najít, Kamín (2005) píše, že rasismus je skoro všezahrnující pojem, pod kterým se skrývá mnoho jevů. K těmto jevům patří předsudky, nadávky, násilí, teorie ideologie o nerovnosti lidských ras atd. Kamín (2005) navrhuje, aby se o rasismu smýšlelo jako o systému (struktuře) všech prvků, protože jsou na sobě závislé. Danielová (2006) píše, že v průběhu posledního desetiletí se pokoušeli autoři o novou definici rasismu. Zatímco někteří autoři pojmají tento problém hodně široce a definují rasismus jako jakoukoliv netoleranci nebo odmítání druhé skupiny obyvatel, druhá skupina autorů tvrdí, že rasismus je samotná víra v existenci ras.

I přesto, že se v předchozím odstavci píše, že není jednotná definice rasismu, Kamín a Machalová (2003) ve své knize píší o nových definicích rasismu. Jde o popsání názorů, které pomohou co nejlépe pochopit logiku přístupů, které usilují o nové definiční znaky rasismu. K těmto novým definicím patří první teorie: Teorie rasových vztahů, kdy jsou rasové vztahy utvářeny mocenským postavením jednotlivých tříd a skupin. Povaha těchto vztahů je podobná jako povaha konfliktních vykořisťovatelských vztahů. Druhou teorií, která spadá pod nové definice rasismu, je Kulturní rasismus. Objektem kulturního rasismu není jednotlivec, ale určité formy, tedy existence, což v tomto případě znamená, že segregace skupin je nahrazena destrukcí jejich kultury, zvyků, životního stylu apod. Třetí definicí, která je zařazena pod nové definice, je tvrzení, že Neexistuje rasismus, jsou jen rasismy. Tato definice je založena tom, že ideje se stávají rasistickými díky tomu, že jsou produktem segregace a diskriminace. Naopak autoři Šlesingerová, Hamar a Szaló (2013) píší, že rasismus jako ideologie má dva klíčové aspekty, kdy se v prvním aspektu rasismus wpisuje do určitého jednání, ve druhém aspektu rasismus krystalizuje v určitých typech diskurzů a forem vědění.

Frištenská (1998) popisuje, jaké jsou produkty rasismu. V první řadě k těmto produktům patří rasová diskriminace, což je proces odlišování a vnímání rozdílů. V souhrnu se tedy jedná o neoprávněné rozlišování jedinců nebo skupin na základě jejich příslušnosti k určité biologické či sociální (profesní, politické či náboženské) kategorii. Jedná se také o znevýhodňování jedněch oproti druhým. Jako druhý produkt rasismu Frištenská (1998) řadí rasové násilí, což znamená násilné chování s rasovým motivem, jehož objektem je příslušník rasově odlišné skupiny. Jde tedy o úmyslné ublížení na zdraví pro jeho národnost.

1.1.3 Xenofobie

Tesař (2007) ve své publikaci píše, že je přehnané tvrdit, že lidé jsou evolučně naprogramováni k nenávisti vůči cizím lidem, ale i přesto zůstává pravdou, že uvnitř vlastní skupiny lidé hledají bezpečí, zatímco mimo vlastní skupinu lidé spatřují nebezpečí. Autor dále uvádí, že pojem xenofobie je velmi často používaným, ale v malé míře definovaný. Jde o negativní postoj vůči jiným, skutečně nebo domněle odlišným lidem. Je spojen s nedůvěrou, strachem a pocitem ohrožení, který plyne z vědomí jejich existence.

Tollarová, Hradečná, Špirková a kol. (2013) se ve své publikaci též věnují xenofobii, píší, že obecně xenofobie znamená strach ze všeho neznámého a odlišného. NICM (Národní informační centrum pro mládež) definuje xenofobii jako projev nepřátelství, kdy konkrétním projevem je nepřátelství vůči lidem jiné barvy pleti, jiné národnosti či jiného jazyka.

Ve vzdělávacím projektu Varianty, který zaštiťuje organizace Člověk v tísni, se píše, že s xenofobií se pojí i termín etnocentrismus, je to přesvědčení, že vlastní kultura je nadřazená všem ostatním kulturám, že náš náhled na svět, naše kulturně determinované způsoby myšlení, vnímání a chování jsou správné. Jakási určitá míra etnocentrismu je vlastní všem kulturám, upevňuje soudržnost skupiny.

1.1.4 Historie rasismu

Wolf (2000) píše, že rasismus se objevil v první třídni společnosti otrokářské, což mělo ospravedlnit především utiskování a podrobení otroků a obhájit zotročování jedněch národů a lidských skupin druhými národy. Rasistické názory byly od těchto dob vždy využívány ideology a zastánci otrokářského řádu. Smolík (2006) píše, že se historikové na přelomu 18 a 19 století pokusili dokázat, že existuje nadřazená bílá rasa, která by měla být po fyzické i mentální stránce lepší, než rasa černá.

Někteří autoři tvrdí, že Darwin dal intelektuální základ pro nacismus. Hrebenar (2013) píše, že v 19 století se Darwinovo učení přestalo týkat jen zvířat a začalo se díky mocným mecenášům přenášet do lidské společnosti. Kamín a Machalová (2003) uvádějí, že jsou rozlišovány dva přístupy zrodu rasismu. Širší verze zrodu rasismu reprezentují přístupy, které se ztotožňují s marxismem, kdy marxisté vycházejí z názoru, že rasismus plodí rozpor práce a kapitálu. Marxisté tedy vznik rasismu přičítají jako důsledek třídního rozdělení společnosti. Užší verzi zrodu rasismu autoři rozumí přístup, který jeho existenci spojuje s konkrétní společensko-dějinnou situací nebo událostí.

Šimková, Šindelka a Preissová-Krejčí (2013) píší, že vznik rasismu byl podmíněn třemi chybami. První chybou bylo směšováním pojmů rasa a národ, druhou chybou bylo rozšíření nejrůznějších nevědeckých a falešných představ a v neposlední řadě třetí chybou bylo podporování těchto nevědeckých myšlenek o méněcennosti a nerovnosti lidí na světě. Budil (2009) píše, že problémem bylo, že si lidé všímali somatických rozdílů, které se přibližně od 18 století nazývají rasovými, jako součástí své sociální reality i ve vzdálené minulosti a v odlišných kulturních okruzích, aniž z nich vyvozovali závěry.

Glenn (2009) se v publikaci *Shades of Difference* zabývá významem barvy kůže pro jednotlivce a pro skupinu jednotlivců. Zabývá se otázkou, jakou roli může hrát barva kůže v 19 a 20 století kolonialismu, dále jakou roli to hraje v současném západním světě. Naráží na to, že barva kůže je důležitá pro ty jedince, kteří se stávají objektem kolonialismu, rasismu, sexismu a třídnímu rozdělování, barva kůže je pro ně

důležitá při utváření vlastní identity. Frederickson (2003) píše, že na počátku 17 století mohli být v amerických koloniích otroky pouze černoši, ale o tom, kdo bude zotročen, nerozhodovaly fyzické znaky, ale rozhodoval o tom právní a náboženský status. Autor píše, že otrokářské společnosti v Novém světě přiznávaly části obyvatel afrického původu úplnou nebo alespoň částečnou svobodu, ve Virginii mohli být černoši v polovině 17 století buď otroky, nájemními sluhy nebo freemany (svobodní muži). Toto záviselo na okolnostech jejich příjezdu do kolonie, dále na tom, jestli byli křesťanského vyznání. Salajka (1967) píše, že Amerika otevřeně i skrytě prožívala rasismus, naplno se projevil právě s Novým světem a začínající érou kolonialismu, kvůli kterému bylo mohutné lidské stěhování, to vedlo k setkávání různých ras, k jejich míšení a i k diskriminaci. Aby mohlo dojít k významnějšímu hospodářskému podnikání, bylo zapotřebí otroků. Autor píše, že Španělé a Portugalci, kteří tento trh ovládali, za jedno století odvěkli do Nového světa okolo jednoho miliónu černochů.

Kryl (2011) upozorňuje, že existují populace, které se svou somatickou výjimečností vymykají stanoveným skupinám a třídám, např. v Číně a Indii je možné se setkat se skupinami obyvatel, kteří mají výrazně tmavší pleť, nicméně nepatří k negroidní, ale k europoidní rase. Stejně tak afričtí Křováci, kteří mají výrazně světlejší pleť, ale řadí se negroidní rase. A tak je to i u Romů, kteří se řadí k europoidní rase, nicméně mají tmavou pleť, nikoli světlou. Wistrich (2008) popisuje ve své publikaci Hitler a holocaust, jak nacistická rasová ideologie si kromě Židů vyžádala ještě další oběti, např. v plynových komorách skončili Romové, protože byli považováni za rasově nečistě, zatímco z Rusů a Poláků a dalších okupovaných národů na východě si Němci udělali své otroky. Hitler tedy svou genocidní rasistickou ideologii považoval za spásu Němců „árijců“ a lidství jako takového na konečném řešení „židovské otázky“, tedy vyhlazení veškeré evropské populace Židů, do posledního muže, ženy i dítěte. S tím souhlasí Zvanič (1950), který píše, že hitlerovci se snažili odůvodnit své nároky na světovou nadvládu tím, že hlásali rasovou „teorii“ o nadřazenosti Němců nad všemi národy světa. Autoři Burleigh a Wippermann (2008) píší, že po celém nacistickém Německu si občané a úřady předsevzali, že Romy odstraní z půdy, která byla v soukromém vlastnictví a utáboří je v táborech, což se dělo s postupem času se stále

větším nátlakem. Ospravedlněním pro tento čin bylo, že Romové by mohli poskvřnit čistý obraz města. Mnoho Romů tam podlehl nemocem.

Fredrickson (2003) píše, že rasismus se dá považovat za historický výtvar, který souvisí s nástupem moderní doby a specifickým národním či mezinárodním vývojem. Autor píše, že bělošská nadřazenost zažila největší ideologický rozkvět na Jihu spojených států mezi devadesátými léty devatenáctého a osmdesátými léty dvacátého století.

Fredrickson (2003) se ve své publikaci zabývá tím, jaké jsou charakteristické znaky otevřeně rasistického režimu, čím se liší od běžné, etnicky smíšené společnosti. Prvním znakem je to, že zde existuje otevřená rasistická oficiální ideologie. Vládní moc trvá na tom, že rozdíly mezi dominantní a podřízenou skupinou, jsou trvalé. Druhou charakteristikou je pojetí radikální odlišnosti a odcizení se nejjasněji projevuje v zákonech zakazující smíšená manželství. Ideálem je tedy čistota rasy, kdy zákaz smíšení ras odráží snahu uchovat nebo vytvořit kastovní systém, který je založen na předpokládaných rasových rozdílech. Třetí charakteristikou je to, že společenskou segregaci vynucuje zákon, a proto nejde o následek zvyku nebo ojedinělé diskriminační činy, které stát pouze toleruje. Jako čtvrtou charakteristiku autor uvádí to, že pokud je politické zřízení formálně demokratické, příslušníci podřadné skupiny nesmějí zastávat veřejné funkce a dokonce nemají ani volební právo. Jako poslední pátou charakteristikou je považován omezený přístup ke zdrojům a ekonomickým příležitostem, takže většina příslušníků podřadné skupiny žije v bídě. Tento popis však nepopisuje Českou republiku, nýbrž popisuje americký Jih v době rasové segregace a na nacistické Německo. Kryl (2011) píše, že podkladem pro antisemitismus v minulosti nebyla odlišná rasa, ale odlišné náboženství. Biologický rasismus je tedy srovnatelný s rasismem kulturně/nábožensky determinovaným. Autor píše, že pojem rasismus je znám teprve od 30 let 20 století.

1.2 Problematika rasismu v České republice

V první kapitole jsem se věnovala historii a teorii rasismu. V následující kapitole se zaměřím na pohlížení problematiky rasismu v České republice. K ucelené mu názoru použiji dostupné články a odbornou literaturu.

Wolf (2001) uvádí, že rasismus své nejhrůznější podoby nabyt až v kapitalistické společnosti a stal se teoretickou základnou k násilnému ovládnutí jedněch národů druhými. Nejčastěji diskutovaným etnikem, které je spojované s rasismem v České republice, jsou Romové a cizinci s trvalým či přechodným pobytem. Dle Novotné (2009) se diskriminace v souvislosti s ubytováním projevuje vznikem sociálně vyloučených lokalit, z toho důvodu je jejich integrace do společnosti stále více znemožněna. Dle ENAR (Evropská síť proti rasismu) se diskriminace v České republice projevuje v několika oblastech, nejde o diskriminaci cílenou, tedy podporovanou státem, ale spíše o ignoraci praktik, jejichž základ je zakořeněn v předsudcích a xenofobii většinové populace.

Machalová a kol. (2001) poukazují na ekonomicko-politický vývoj v posledním desetiletí 20. století, kdy významové určení současného rasismu je pouze jako reakční ideologie a nevědecké teorie rasy nedostatečné. Rasismus je označován pouze za předsudek. Ale předsudky, jako negativní postoje k cizincům nefungují jako subjektivní charakteristiky, ale jsou vždy spojeny i s určitou formou jednání, které umožňuje jejich reprodukci. Kamín (2005) píše, že Češi jsou nanejvýš ochotni přiznat, že jsou netolerantní anebo xenofobní, ale hned dodávají, že je to kvůli Romům, Ukrajincům, Rusům, Vietnamcům a obecně ke všem přistěhovalcům, kteří Čechům berou práci.

Valach (2011) píše, že se morální hodnoty u jednotlivce vytvářejí z podmínek, ve kterých žije. Dále autor píše, že Češi nejsou ve své podstatě rasisté, ale jsou ochotni tolerovat rasismus, jen proto, aby nemuseli podstupovat konflikt s jeho hlasateli.

Dále budu rozvádět boj proti rasismu z příručky ENAR, proto považuji za vhodné osvětlit, co to ENAR je. ENAR zastřešuje evropské nevládní organizace, které bojují v členských státech Evropské unie proti rasismu. K těmto organizacím,

kteří bojují proti rasismu, patří organizace sdružující národnostní menšiny, imigranty, informační centra zastupitelské skupiny a mnoho dalších. ENAR tedy bojuje proti rasismu, xenofobii, antisemitismu a islamofobii s cíle propagovat rovnost přístupu. Podporuje tedy antirasistické ideje a ideje rovného přístupu k národnostním menšinám a cizím státním příslušníkům, kteří žijí na území Evropské unie.

Jak píše ENAR mnohá z vládních opatření se mají účinkem, neboť neřeší jevy, na které se zaměřují, nebo nezasahují pravé příčiny problémů. V České republice jsou rasové diskriminaci nejčastěji vystavováni Romové a trvale či přechodně žijící cizinci. ENAR uvádí, že v posledních letech se rasová diskriminace nijak zvlášť nemění.

Jan Čulík (2013) ve svém článku píše, že se s rasismem v České republice musí skončit, že není možné, aby docházelo k útokům na tříleté děti. Autor odkazuje na situace, které jsou „běžnou“ součástí v České republice, kdy se útočí na děti, protože mají tmavší barvu pleti.

Dle článku S rasismem mají v EU největší zkušenosti Romové z Česka (2014), který se opírá o studii prováděnou Agenturou Evropské unie pro základní práva (FRA), která ve své studii píše, že s rasismem se nejvíce setkávají Romové v České republice. Romové si podle této zprávy nejvíce stěžovali na útoky, vyhrožování nebo na závažné obtěžování s vnímaným rasistickým motivem. Tato studie varuje před vzestupem kriminality spojené s etnickou nenávisí a xenofobií. Problematice rasismu se věnuje i Zpráva o extremismu a projevech rasismu a xenofobie na území České republiky v roce 2011, kterou vydalo Ministerstvo vnitra České republiky. V této zprávě je kapitola věnovaná trestným činům, které jsou motivovány nenávisí proti Romům, zpráva udává, že dle statistických údajů lze vysledovat 69 trestných činů motivovaných nenávisí proti Romům, činy jsou rozděleny podle projevů sympatií k hnutí směřující k potlačení práv a svobod člověka, Hanobení národa, rasy, etnické či jiné skupiny a na Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci. Nejvíce trestných činů poslední zmiňované skupiny se vyskytovalo v Jihomoravském kraji, Ústeckém kraji a na území hlavního města Prahy.

Podle Britských listů (2014) mají Romští žáci mnohem větší problém najít si v České republice náhradní rodinu, než děti z majoritní společnosti. Britské listy píší, že s výchovou českých Romů v cizině problémy nemají. Je to z toho důvodu, že česká společnost je velmi předsudečná. S tímto tvrzením souhlasí článek, Adopce v cizině pomáhá desítkám romských sirotek (2014). Kde se píše, že zejména za poslední roky si v západních zemích našly rodiny stovky romských dětí, místo umístování romských dětí do náhradních rodin v České republice. Každoročně úřad pro adopce zprostředkuje adopci v zahraničí průměrně pro čtyřicet dětí, etnický původ se nezjišťuje, nicméně romské děti tvoří většinu.

V této kapitole jsem se věnovala rasismu v české republice z pohledu evropských sítí a článků, které se tomuto tématu věnují.

1.2.1 Stav rasismu, xenofobie a antisemitismu v České republice

Dokument, který bych na tomto místě ráda představila je Zpráva a o stavu rasismu, xenofobie a antisemitismu v České republice za rok 2006. Zpráva pochází od sítě Raxen, která je složena z 25 národních center ze všech států Unie. Síť Raxen je zaštiťována společností Člověk v tísni, která společně s organizacemi Tolerance a občanská společnost, Centrum pro integraci cizinců, Bejt Praha a s Centrem aplikované antropologie Západočeské univerzity v Plzni. Toto centrum plní svou roli v České republice od května 2004. Zpráva o stavu rasismu, xenofobie a antisemitismu se zaměřuje na legislativu, zaměstnanost, vzdělávání, bydlení a rasově motivované násilí a kriminalitu. Co se týče rasově motivovaných trestných činů, neexistují neoficiální úplné statistiky, žádná nezisková organizace, univerzita nebo jiná instituce nevede ucelené statistiky o rasovém násilí v ČR. Rasově a ideologicky motivovaná kriminalita je vyjádřena v trestním zákoníku č. 40/2009 Sb. Další zprávou, která shrnuje stav rasismu je zpráva ECRI, což je zkratka pro European Commission against Racism and Intolerance (2013), která shrnuje obtížnou situaci romských dětí, které mají omezený přístup ke vzdělání nebo jsou ve škole vystaveni segregaci. Podle ECRI je

nutné, aby evropské i neevropské země přijaly strategie začlenění romského obyvatelstva.

1.3 Boj proti rasismu

Nyní se zaměřím na boj proti rasismu. Ke kterému samozřejmě spadají kampaně proti rasismu, na které je zaměřená celá diplomová práce, nicméně v této kapitole se budu věnovat výročním zprávám. Výroční zprávy pojednávají o stavu rasismu v České republice a o jeho případném potírání.

První směrnicí, kterou se na tomto místě budu zabývat je Směrnice rady 2000/43/ES, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ. Ve směrnici se udává právo všech osob na rovnost před zákonem a na ochranu před diskriminací, které je obecným právem uznaným Všeobecnou deklarací lidských práv, Úmluvou OSN o odstranění všech forem diskriminace žen, Mezinárodní úmluvou o odstranění všech forem rasové diskriminace a Pakty OSN o občanských a politických právech a o hospodářských sociálních a kulturních právech a dalším zdrojem, který myslí na rasovou diskriminaci je Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. Jak je ve směrnici napsané, rasovou diskriminací se zabývá spousta mezinárodních dokumentů. Ve směrnici se píše, že diskriminace na základě rasy nebo etnického původu může ohrozit dosažení cílů Smlouvy o ES, zejména dosažení vysoké úrovně zaměstnanosti a sociální ochrany, zvyšování životní úrovně a kvality života, hospodářské a sociální soudržnosti a solidarity. Směrnice nezapomíná dodat, že by se měli chránit všechny fyzické osoby před diskriminací vyvolanou na základě rasy nebo etnického původu. Vyzývá členské státy, aby zajistily, podle potřeby a v souladu s jejich vnitrostátními tradicemi a zvyklostmi, ochranu právnických osob, pokud jsou diskriminovány na základě rasy nebo etnického původu svých členů. Směrnice (2000) píše, že přímou diskriminací se rozumí případ, kdy se s osobou, která má odlišnou rasu nebo jiný etnický původ, zacházelo méně příznivým způsobem, než by bylo s jinou osobou ve stejné situaci. Směrnice za nepřímou diskriminaci rozumí případ, kdy by v důsledku neutrálního

předpisu, kritéria nebo zvyklosti byla znevýhodněna osoba určité rasy nebo etnika, oproti jiným osobám. Toto byla starší směrnice, pomocí které jsem chtěla ukázat, na co se zaměřují mezinárodní dokumenty, zabývající se diskriminací založenou na rase či etnického původu. Nadále se budu věnovat novější verzi Rámcového rozhodnutí.

Další směrnicí, která se zabývala rasismem je Směrnice rady 2003/109/ES o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajících rezidenty. Směrnice měla za úkol vytvořit prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Ve směrnici jde o to, že integrace státních příslušníků třetích zemí, kteří dlouhodobě pobývají v členských zemích, je rozhodující pro rozvoj a podporu hospodářské a sociální soudržnosti. Toto by v členských státech mělo být prováděno bez diskriminace na základě pohlaví, rasy, barvy pleti, etnického nebo sociálního původu, genetických vlastností, jazyka, náboženského vyznání nebo světového názoru ad.

Evropská komise vydala Rámcové rozhodnutí Rady 2008/913/SVV o boji proti některým formám a projevům proti rasismu a xenofobie prostřednictvím trestního práva. Kde v prvním článku píše, že rasismus a xenofobie jsou přímým porušením zásad svobody, demokracie, základních lidských práv. Rasismus a xenofobie představují hrozbu proti skupinám, které jsou předmětem tohoto chování. Je tedy nutné vymezit společný trestně právní přístup Evropské unie k tomuto jevu, tak aby bylo zajištěno, že stejné chování představuje trestný čin ve všech členských státech a zavedení účinných, přiměřených a odrazujících sankcí, a za předpokladu, pro fyzické a právnické osoby, které se dopustily trestného činu, ponese zodpovědnost. Členské státy jsou si vědomy, že boj proti rasismu a xenofobii vyžaduje různá opatření, jež jsou součástí komplexního rámce a jež nelze omezit pouze na trestněprávní záležitosti. Toto rámcové rozhodnutí se omezuje na boj proti závažným formám rasismu a xenofobie podle rozdílu četností trestního práva. Vzhledem k tomu, že členské státy se v určité míře liší v kulturní a právní tradici, zejména v této oblasti, plná harmonizace trestního práva je v současné době nemožná.

V Rámcovém rozhodnutí Rady 2008/913/SVV o boji proti některým formám a projevům proti rasismu a xenofobie prostřednictvím trestního práva se píše o trestných činech, které souvisejí s rasismem a xenofobií. Píše se zde, že každý členský stát přijme opatření nezbytná k zajištění těchto trestněprávních jednání. Mezi trestněprávní jednání se v Rámcovém rozhodnutí řadí veřejné podněcování k násilí nebo nenávisti namířené proti skupině osob nebo proti příslušníkovi této skupiny vymezené podle rasy, barvy pleti, náboženství, původu nebo národnostního či etnického původu. Spáchání výše zmíněného činu veřejným šířením a distribucí tiskovin, obrazového nebo jiného materiálu. Veřejné schvalování, popírání nebo hrubé zlehčování zločinů genocidy, zločinů proti lidskosti a válečných zločinů, namířených proti skupině osob nebo proti příslušníkovi této skupiny.

Rámcové rozhodnutí Rady 2008/913/SVV o boji proti některým formám a projevům proti rasismu a xenofobie prostřednictvím trestního práva uvádí, jak jsou sankciovány výše uvedené trestné činy páchané proti skupinám osob nebo proti příslušníkovi této skupiny. K důsledkům fyzické osoby musí členské státy zajistit, aby tyto trestné činy byly postižitelné s maximální trestní sankcí. Pokud jde o právnické osoby, k důsledkům patří vyloučení z veřejné výhody nebo podpory, vyloučení z vykonávání obchodní činnosti, soudní dohled nebo soudní likvidační příkazy.

Informační centrum OSN v Praze v roce 2001 uveřejnilo na závěr Světové konference proti rasismu výzvu k odstranění diskriminace a intolerance. Světová konference proti rasismu, rasové diskriminaci, xenofobii a dalším projevům intolerance, se konala v jihoafrickém Durbanu v roce 2001. Cílem této konference bylo, vytvoření deklarace, která bude brát na vědomí škody spáchané minulými projevy rasismu a která zohlední existenci nových globálních forem rasismu a xenofobie. Dalším cílem této konference bylo, dohodnout razantní a praktický akční program a položit základ spojení mezi vládami a občanskou společností, což by se stalo oporou boje proti rasismu. Konference měla různé body jednání, jedním z hlavních bodů konference byl požadavek většiny afrických zemí, aby země, jež se podílely na trhu s otroky a těžily z něho, a ty země, které podrobily jiné země koloniální nadvládě, uznaly svá pochybení a nabídly uhrazení reparací. Drtivá většina všech mluvčích označovali otroctví, trh

s otroky a kolonialismus za hlavní příčiny současné zaostalosti v Africe a dalších světadílech. Konference proti rasismu poukazuje na důvody diskriminace, jimiž jsou rasa, barva pletím původ, národnost či etnická příslušnost, ale také na to, že oběti mohou trpět několikanásobnou diskriminací, která je založena na jazyku, pohlaví, náboženství, politických či jiných názorů, sociálního původu, majetku nebo jiného sociálního statutu.

V roce 2012 vydala FRA (European Union Agency For Fundamental Rights) Směrnici o rasové rovnosti: uplatňování a výzvy, jejímž cílem je stanovit rámec pro boj proti diskriminaci a stanovit zásady rovného zacházení v členských státech EU. Směrnice se zaměřuje na zaměstnaneckou diskriminaci na základě náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace. Dále se směrnice zaměřuje na gender v rovném zacházení mužů a žen v přístupu ke službám a zaměstnání. V největší míře se ale směrnice zaměřuje na boj proti diskriminaci na základě rasy a etnického původu, které jsou zřejmé v přístupu ke vzdělávání, zaměstnání, v přístupu ke službám, sociální pomoci (FRA, 2012).

V České republice je několik středisek, které pracují s romskými rodinami i romskými dětmi. Jednou z těchto organizací je organizace DROM, jejímž současným projektem je Najdi svou cestu, což je operační program Vzdělávání pro konkurenční schopnost. Tento projekt je zaměřen na děti se speciálními vzdělávacími potřebami, které žijí v sociálně vyloučených lokalitách. Projekt se snaží o zvýšení vzdělanostních šancí těchto dětí a jejich úspěšnosti ve vzdělávání. Další organizací je IQ Roma Servis, který v současné době vede projekt Ethnic Tolerant Employer, který je ve spolupráci s bulharskou neziskovou organizací Indi Roma 97. Tento projekt je cílen na problematiku diskriminace a nezaměstnanosti u cílené skupiny sociálně vyloučených romských obyvatel.

1.3.1 Boj proti rasismu v právních normách v České republice

Ve výše nadřazené kapitole jsem se zabývala bojem proti rasismu v zahraničních a mezinárodních dokumentech, na tomto místě se budu zabývat bojem proti rasismu v českých dokumentech. Jak již napovídá množné číslo, není těchto dokumentů pomálu, i když se některé dosud nepodařilo schválit.

K nejdůležitějším právním normám českého řádu, které se věnují problematice rasismu, patří Zákon 428/2005, kterým se mění zákon č 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony. Tímto zákonem tak byl zakotven institut povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny na území. Dalším právním zakotvením, které se zabývá problematikou rasismu je tzv. malý školský zákon, neboli zákon 561/2004 Sb., který v §2 zmiňuje, že vzdělávání je založeno na principu rovného přístupu každého státního občana České republiky, nebo jiného nebo jiného členského státu EU e vzdělání bez jakékoli diskriminace. Jak je vidět, i ve školském zákonu se myslí na diskriminaci, proto se v zákoně poukazuje na rovnost přístupu ke vzdělání všech občanů České republiky.

Dalším a bezpochyby nejdůležitějším zákonem je zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon). S rasismem také souvisí extremismus, jehož definice zní:

„Pojmem extremismus jsou označovány výhradně ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem, vyznačují se prvky netolerance, a útočí proti základním demokratickým ústavním principům, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku. Mezi tyto principy patří:

- *Úcta k právům a svobodám člověka a občana (čl. 1. Ústavy)*
- *Svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát (čl. 1. Ústavy)*
- *Nezměnitelnost podstatných náležitostí demokratického právního státu (čl. 9. Ústavy)*
- *Svrchovanost lidu (čl. 2 Ústavy)*

- *Volná soutěž politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítající násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů (čl. 5 Ústavy)*
- *Ochrana menšin při rozhodování většiny (čl. 6 Ústavy)*
- *Svoboda a rovnost lidí v důstojnosti a právech, nezadatelnost, nezcizitelnost, nepromlčitelnost a nezrušitelnost základních práv a svobod bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národního a sociálního původu, příslušnosti k národnosti nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení (čl. 1, čl. 3 Listiny základních práv a svobod).“ (Zpráva o problematice extremismu na území ČR v roce 2002).*

Autoři Miroslav Mareš a Josef Smolík se zabývali školní výukou a politickým extremismem. Jejich článek se zabývá rolí školní výuky v rámci politiky proti politickému extremismu a popisem různých forem pedagogických aktivit na tomto poli. Ve škole se zaměřují na první, druhý a třetí pilíř Strategie boje proti extremismu, jež znějí: První pilíř – komunikací proti demagogii, druhý pilíř – vědomosti proti totalitářům a konečně třetí pilíř – jednotná protiextremistická platforma (Mareš, Smolík, 2010). Z hlediska protiextremistické politiky je pedagogické působení především v preventivní oblasti.

Agentura Evropské unie pro základní práva (2011) se zaměřuje na boj proti rasismu, a proto i v České republice vychází směrnice Boje proti diskriminaci. Mezi ustanovení směrnice patří:

- *„ochrana před rasovou diskriminací v oblasti zaměstnání při využívání systému sociálního zabezpečení, nákupu zboží nebo využívání služeb,*
- *možnost, aby oběti diskriminace podaly stížnost,*
- *možnost, aby organizace, jako jsou nevládní organizace a odbory, pomáhaly obětem diskriminace obrátit se na soud*
- *Zajištění, aby ti, kteří porušují zákon a dopouštějí se diskriminace, byli příslušným způsobem potrestáni,*

- *povinnost, aby vlády vytvořily specializovaný „subjekt prorovnost“ na podporu rovnosti,*
- *možnost, aby vlády vytvářely pro menšiny, které žijí v horších podmínkách, příležitosti ke zlepšení jejich situace,*
- *zajišťování, aby lidé byli informováni o svých právech,*
- *podpora zaměstnavatelů a odborů v tom, aby spolupracovali v boji proti diskriminaci.“ (FRA, 2011).*

1.4 Shrnutí teoretické části

Cílem teoretické části bylo vymezení základních konceptů pro diplomovou práci. Tedy vymezení problematiku historie a teorie rasismu, stav rasismu v České republice a boj proti rasismu v České republice.

V první kapitole vysvětluji co je to rasismus. Jelloun (2004) píše, že rasismus je rozšířené chování, které se objevuje v každé společnosti a v některých společnostech se stává běžnou součástí, protože lidé této společnosti si rasismus neuvědomují. V této kapitole jsem se také zabývala tím, kdo tedy je rasista. Rasista je člověk, který trpí pocitem méněcennosti a pocitem nadřazenosti. Takovýto člověk věří tomu, že vše co je jiné, než on sám, ho ohrožuje. Když jsem v první kapitole vysvětlila, co je to rasismus a vysvětlila další pojem xenofobie, tak jsem se zaměřila na historii rasismu. Podle Wolfa (2000) se rasismus poprvé objevil v první třídní společnosti, což mělo ospravedlnit utiskování a podrobení si otroků.

Ve druhé kapitole jsem se věnovala problematice rasismu v České republice. Nejčastěji diskutovaným etnikem, které je spojené s rasismem v České republice, jsou Romové a cizinci s trvalým nebo přechodným pobytem. V České republice působí několik organizací či sítí, které se projevují v rámci boji proti diskriminaci. Jednou z těchto sítí je síť ENAR, která se projevuje v několika oblastech.

Třetí kapitola byla věnována boji proti rasismu v České republice. Boj proti rasismu a diskriminaci je zakotven v několika Směrnících rady. V těchto směrnících se zavádějí zásady rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ.

2 Cíl práce a výzkumné otázky

2.1 Cíl práce

Cílem této diplomové práce je analyzovat komentáře, které se vyskytují na webových stránkách pod kampaněmi proti rasismu.

Záměrem bylo zjistit, jak uživatelé webových stránek youtube.com reagují na vkládaná videa, která se týkají kampaní proti rasismu. Cílem bylo roztřízení a osvětlení těchto komentářů, která jsou na webu běžně dostupná.

2.2 Výzkumné otázky

Součástí výzkumu bylo stanovení výzkumné otázky. Z výše uvedeného cíle vyplývá výzkumná otázka.

Jak Kampaně proti rasismu působí na obyvatele České republiky?

3 Metody a techniky sběru dat

Ve druhé části práce se budu věnovat popsání výsledků výzkumného šetření. Nejprve se budu zabývat popsáním metodologického postupu, kde popíši, jak vznikala diplomová práce a poté se budu zabývat prezentací výsledků. V této kapitole popíšu podrobný postup vzniku empirické části diplomové práce, popíši výzkumný design a metodu výzkumu a dále se zaměřím na popis výzkumného vzorku.

3.1 Použité metody a techniky sběru dat

V této diplomové práci jsem při sběru dat zvolila kvalitativní strategii. Využila jsem metod a technik kvalitativního výzkumu. Metody a techniky blíže specifikuji v následující kapitole. Vybrané metody a techniky byly zvoleny s ohledem na cíl výzkumu.

3.1.1 Obsahová analýza

Pro analýzu mediálních textů v současné době existují dva odlišné přístupy, první přístup, který zde popíši, je obsahová analýza textů. Obsahovou analýzu vyvinul ve čtyřicátých letech Bernard Berelson (1952), byla původně určena k analýze obsahu masmédií. Obsahová analýza je v prvé řadě měřicím nástrojem, který převede verbální komunikaci do měřitelných proměnných. Podle autorů současných příruček (Krippendorf, 2004; Neuendorf, 2002) je klasická obsahová analýza kvantitativní, orientovaná na proměnné, využívá předdefinované kategorie, tedy postupuje směrem od shora dolů a soustředí se na dále neproblematizovaný a objektivně chápaný obsah. Jedná se tedy o počítání výskytu určitých slov nebo tvrzení v rámci velkého vzorku reprezentativních textů.

Dle Kroninckové (1997) vyžaduje obsahová analýza ze strany výzkumníka celou řadu rozhodnutí. Prvním rozhodnutím je zaměření na jednotku analýzy, což mohou být jednotlivá slova, slovní spojení, věty či celé části textu. Dalším postupem je vytvoření

slovníku, s kterým je možné přiřazovat možné výskyty proměnných ve specifických slovních formách v textu k jednotlivým kategoriím. V poslední části výzkumník přiřazuje slova z textu proměnných, které ho zajímají.

3.1.2 Diskursivní analýza

Diskursivní analýza se soustředí na jazyk jako na formu společenské praxe, zejména na to, jak je diskurs ovlivňován vztahem mezi mocí a ideologií. Diskursivní analýza postupuje směrem ze zdola nahoru, což znamená, že nevychází z předem definovaných kategorií, ale přímo z textu, ve kterém tyto kategorie přímo objevuje a soustředí se na významy, kterých text může nabývat v příslušných sociálních kontextech. Podle Theo van Dijka (2001) kritická analýza diskursu (CDA) je druh diskursu analytického výzkumu, který v první řadě studuje způsob zneužívání sociální síly, sociální dominance a nerovnosti. Kritický diskurs zjišťuje, jak jsou tyto fenomény přijaty, reprodukovány textem. Kritickým projevem chtějí analytici zaujmout explicitní stanovisko a tím přispívají k pochopení a k odolávání sociální nerovnosti. Thomasův teorém z roku 1923 praví, jestliže je určitá situace definována lidmi jako reálná, pak je reálná ve svých důsledcích. Jde tedy o obsah informačních sdělení, jejich jazyk, forma a způsob jejich výměny, to všechno jsou faktory, které ovlivňují a formují naše vnímání sociální reality, a tedy i naše jednání.

Kritická diskursivní analýza je interdisciplinární výzkumný nástroj, který využívá poznatky ze sociologie, lingvistiky a dalších vědních disciplín, ale zároveň je to i specifický způsob čtení textů, který bere ohled nejen na to, jakou informaci sdělení explicitně poskytuje, ale současně na to, co v jeho textu obsaženo není. Jak píše Wodak (2002), kritická diskursivní analýza zkoumá sdělení, jeho obsah, význam a efekt na sociální realitu, a to v jeho sociálním kontextu. Ve středu zájmu nestojí pouze explicitní, ale i implicitní sdělení textu, které má praktický význam v daném kontextu, a ve všech svých aspektech je formováno sociálními vztahy, které však zároveň i formuje.

3.2 Charakteristika cílového souboru

Základní cílový soubor je tvořen příspěvky uživatelů na stránkách www.youtube.com. Tato má několik specifických charakteristik. Podle Kajanové & Kubelové (2009) je první charakteristika ta, že používá internet jako běžně dostupný komunikační prostředek, druhým znakem je velká uzavřenost vůči většinové společnosti a posledním znakem je důraz na anonymitu.

3.3 Vlastní realizace výzkumu

Sběr dat pro potřeby této diplomové práce probíhal od ledna do března roku 2015. Z webových stránek www.youtube.com jsem sbírala přínosná témata, ve kterých uživatelé těchto webových stránek reflektují videa zaměřené na kampaně proti rasismu a jsou tedy vhodná pro naplnění cílů, které jsem si na počátku psaní diplomové práce stanovila.

Anonymita výzkumu byla zajištěna nickem, za který se skrývají osoby komentující videa na webových stránkách.

3.4 Zpracování dat

Data získaná z komentářů pod webovými stránkami byly kódovány otevřeným kódováním, jak píše Hendl (2005) otevřené kódování se provádí při prvním průchodem daty, kdy si výzkumník všimá kritických míst. Na to navazují Švaříček & Šedřová (2014), kteří dodávají, že otevřené kódování je jednoduchou, ale zároveň pracnou analytickou technikou, která se ale vyplatí, protože směřuje k hloubkové práci s textem. Z kódů, které se při zpracovávání textu objevily, jsem vytvořila kategorie. Vzniklo pět kategorií, které budu popisovat v následující kapitole Výsledky a jejich interpretace.

4 Výsledky a jejich interpretace

V mém výzkumu se budu zabývat analýzou a interpretací jednotlivých vybraných komentářů, které se objevují u videí zaměřených na problematiku kampaní proti rasismu a násilí na webových stránkách www.youtube.com. Kapitola je členěna do jednotlivých podkapitol, což jsou vzniklé kategorie, které se během analýzy vyskytly. Během analýzy komentářů vzniklo 5 kategorií, které se odlišují svou intenzitou nesnášenlivosti. Jednotlivé kategorie budou doplněny o citace, tyto citace ilustrují získané informace. Kategorie jsou řazeny od nemenší míry nesnášenlivosti po nejtěžší formu. Vzniklé kategorie nesou názvy *Zastánci*, *Cikán není Rom*, *Češi nejsou rasisti a můžete si za to sami*, *Táhněte do Indie*, *Kdo je podle Vás utlačovanej!* Pro větší přehlednost jsou jednotlivé kategorie rozděleny do podkategorií, z nichž se každá zaměřuje na určité poznatky, které z jednotlivých podkategorií vyplynuly.

4.1 Zastánci

První kategorií, kterou na tomto místě představím je kategorie *Zastánci*. Kategorie nese tento název, protože mezi analyzovanými komentáři se vyjasňovala skupina zastánců Romů, tato skupina se objevovala pod každou kampaní, kdy bránila práva Romů a zastávala se jejich žití na území České republiky. Nejvíce se o rasismu mluví tam, kde se nabádá k tolerantnímu jednání či postojům vůči jiným rasám. Přestože se v této kategorii objeví nejtypičtější tvrzení: „Nejsem rasista, ale...“ je to v této dáváno do souvislosti s chováním Čechů vůči chování jak Romů, tak Čechů. Proč proti Čechům, je to z toho důvodu, že v této kategorii se objevuje smysl komentářů, které jsou zaměřené na chování některých Čechů, kteří jsou považováni za mnohem horší, než Romové. V této kategorii to není explicitně míněno na příslušnost k určité rase, ale chování, které je vůči rase vyjadřováno. Jak píše Montagu (1943), mezi vztahem biologickými vlastnostmi a společenským postavením lidských skupin probíhal logický úsudek, ale opačně než ho badatelé zamýšleli. Tedy že biologická méněcennost nevede ke

společenské, ale mocí a násilím nastolené společenské podrobení svádí k domněnce o přirozené méněcennosti.

4.1.1 Romové jsou „normální“

Kategorie *Zastánci* je rozdělena do několika podkategorií, přičemž každá z nich je zacílena na jiné poznatky. Podkategorie *Romové jsou „normální“* je zaměřena na přirovnávání přizpůsobení a chování Romů, které je považováno českou společností za normu.

V této souvislosti je zajímavé zjištění, že česství je bráno, jako jakási definice „normálního“ chování, které je považováno za stupnici, podle které by se všichni obyvatelé v České republice měli chovat, nebo alespoň se snažit o co nejlepší dosažení této normy. Následující komentář dokládá, že pokud Rom pracuje, je považován za „normálního“, přesto, že nikde není rozklíčováno, co je to normální.

Následující komentář je důkazem toho, že někteří autoři komentářů věří ve slušnost romského etnika, přestože je tato situace považována za ojedinělou a málo se vyskytující. Přesto autoři těchto komentářů jsou pevní v základech svého tvrzení a nenechají se oblomit jinými názory.

Honza98, 2014 : ..... *Stojím si za názorem, že existují i dobří cigáni, kteří mají opravdu snahu pracovat a žít, jako normální lidi. Takových je opravdu málo.*

I přesto, že v komentáři jsou pasáže, ve které se zastávají Romů, je zde patrné přirovnání „cigánů“ k „normálním“ lidem. Může se zdát, že Češi udávají normu, podle které se mají Romové chovat a přizpůsobit se jí. Avšak, někteří autoři komentářů přitakávají k tomu, že jsou i Romové, které jsou slušní a jsou přizpůsobení české společnosti, je jich málo. Tím by se mohlo zdát, že „slušní“ Romové jsou mezi romským etnikem rarita, je to možné vidět z toho, že autor komentáře použil výraz existují, který je považován za vhodný, protože vyjadřuje možnost výskytu slušných Romů.

Někteří „zastánci“ poukazují na soužití s Romskými občany, poukazují na to, jak se chovají „slušně“.

V.L., 2015: *Nezastávám se Rómů jako celku. Ale měla sem možnost poznat řadu příslušníků tohoto etnika, kteří byli slušní, nekradli, pracovali. Ono to totiž za komunistů jinak nešlo. Bydleli jsme s mladými rómskými manželi na společné chodbě a bylo to úplně bezvadné soužití. Po starých manželích, kteří si dali na noc kbelík na chobu, aby nemuseli chodit po schodech na záchod a pro které představa střídání při úklidu byla něco nepochopitelného. Oba pracovali, když k nim přišla návštěva, byli jsme předem upozorněni a návštěva odcházela nejpozději kolem 20. hodiny. Jejich cílem bylo sídliště, kde bydlela většina jejich příbuzných. Sídliště v Kolíně nedostávali Cigáni zadarmo. Museli prožít nějakou dobu v bytě 4. kategorie, komise sledovala, jestli řádně pracují. Stále se omílá, že Rómové nepracují. A opravdu nepracují jenom Rómové? A opravdu VŠICHNI Rómové nechtějí pracovat? Podívejte se, kolik je u nás nezaměstnaných. Ti všichni taky nechtějí pracovat?*

Přestože v následujícím komentáři nejsou explicitně použita slova Rom a Čech je zde patrné, že v tomto komentáři jsou Češi přirovnáváni svým chováním a způsobem života k Romům. Autorka komentáře považuje Čechy za stejné jako Romy, přestože je Romům vyčítána jejich nezaměstnanost, jsou takový i Češi, kteří jsou také nezaměstnaní, ale o nich nekoluje tvrzení, že se jim nechce pracovat. Z komentáře vyplývá, že tento určitý způsob života není většinovou společností schvalovaný. Autorka komentáře považuje za slušnost, stejně jako ostatní autoři komentářů to, že se nekrade, pracuje. Dalo by se říci, že slovo slušnost je považováno za synonymum slova pokora. Právě „slušnost“ by měla vypovídat o tom, zda jsou Romové k Čechům pokorní a zda s nimi mluví a jednají s úctou a respektem. Autorka komentáře zdůrazňuje, že slušnost byla sledována, jakou si komisi, pro přidělování bytů. Z tohoto komentáře by je možnost vyčíst i to, že Romové byli považováni za slušné, pokud prošli pod komisním dohledem a byl jim přiřazen byt.

První podkategorie je zaměřena na to, že Romové jsou považováni za normální lidi, kteří jsou přizpůsobení a chovají se stejně jako Češi, což je českou společností vnímáno pozitivně. Tato podkategorie měla za cíl připomenout to, že mezi autory komentářů na webových stránkách se objevují i takové komentáře, které mají za cíl snížit rasismus.

4.1.2 Skrytí za chováním Romů

Druhá podkategorie *Skrytí za chováním Romů* je zaměřena na přirovnávání Čechů k Romům, kteří jsou považováni, za stejné „ničemy“, ale nejsou jim přisuzovány stejné tresty, nebo jsou jejich činy zatloukány.

Následující komentář dokládá výše psané tvrzení o tom, že někteří autoři komentářů na webových stránkách upozorňují na to, že to co je vytýkáno Romům, dělají i Češi, avšak v jejich situaci to není tak markantně připomínáno, jako v případě Romů.

J.P., 2014: *Vsadím se, že nejméně polovina demonstrujících zneužívají sociální systém stejně, jako ti, proti kterým protestují.*

Jak dokládá komentář, ti kdo zneužívají systém sociálního zabezpečení, jsou stejní jako Romové. V této situaci nezáleží na tom, k jaké národnosti občané patří. Komentáře odkazují na srovnávání toho, co Češi nedělají, ale kdyby měli možnost, dělali by to.

Komentář níže je dokladem toho, jak je smýšleno o situaci těch Romů, kteří pobírají dávky.

BcGroi, 2014: *Kdyby ti naši "nacionální" Češi, těžce pracující a skvělí politologové měli možnost pobírat dávky za nic, dělali by naprosto to samé co Cikáni alias Romové. Takže prvně by si každý měl zamést před svým prahem.*

Výše položený komentář odkazuje na to, že i přesto, že jsou někteří Češi, kteří se chovají stejně nebo dělají stejné činy jako Romové, tak na ty se nepoukazuje a není o tom moc vědět. Či spíše se to neřeší tolik jako u Romů. V komentáři je také znatelná sympatie s Romy, kteří jsou slušní a pracují, tito Romové jsou staveni do menšiny oproti těm, kteří jsou považováni za „zmrdy“, protože nepracují. Ačkoli komentář je zastávající se Romů, je v něm možné spatřit notnou dávku závisti, nad počínáním Romů. Mohlo by se zdát, že komentář je až sympatizující s jejich počínáním, může to být z toho důvodu, že panuje společenské přesvědčení o tom, že pobírání sociálních dávek Romům prochází beztrestně a ještě jsou v tom podporováni státem. Ale z komentáře je dále patrné znát, že v lidé české národnosti mají v sobě tu zdrženlivost, která jim brání se zachovávat stejně, protože by to brali jako ponižování sami sebe a snižování se na evolučně nižší úroveň. Tedy na úroveň Romů.

P.K., 2014: *Znam i cikany co jsou slusni, pracuji, je s nima prdel, ale taky znam ty zmrdy co nic nedelaji, ojevavaji socialku, drzkujou, kradou vic jak straky a delaji bordel. Tak presne ty nesnasim. A bohuzel jich je vic nez tech v pohode. Presne tak jak rikas, delaji to i belosi, ale o nich neni tak moc vedet (nebo jsou v politice :D).*

Z předchozího komentáře by se mohlo zdát, že přesto, že někteří běloši se chovají stejně jako Romové, ale nemluví se o tom, či je to „zametáno pod koberec“, je to v pořádku či je to bráno, jako norma, která je bělochům odpouštěna a více je toto chování medializováno právě z toho důvodu, jaké etnické menšiny je občan příslušníkem.

Druhá podkategorie byla zaměřena na to, jak je autory komentářů vnímáno stejné chování Čechů, kterým však jednání ve stejných situacích „prochází“ nebo naopak neprochází. Podkategorie byla věnována i tomu, proč Češi nejednají, tak jako Romové. Z některých komentářů byla znát patrná závist nad tím, co si Češi nechtějí

dovolit. Mohlo by se tedy zdát, že Romové jsou osočováni z nezaměstnanosti a pobírání sociálních dávek pouze z důvodu závisti.

4.1.3 Reprezentativní zmrđ

Třetí podkategorie *reprezentativní zmrđ* je zaměřena na uvědomování si skutečnosti toho, že negativní hodnocení, které se Romům vyčítá nelze přisuzovat celé skupině, dále se podkategorie zaměřuje na pochopení významu narození do etnické menšiny.

Někteří „zastánci“ Romů na webových stránkách upozorňují na to, že chování Romů je už předurčené tím, jak se k nim Češi chovají. Mohlo by se zdát, že Češi donutí Romy k různým činům, které jsou pro ně nestravitelné a odsouzení hodné. Avšak v případech srovnávání stejného chování či vykonaným činům je vždy přisuzován původ a příslušnost k národnosti. V tomto případě je rasa ta rádoby podmiňující, neměnná veličina, která se jeví jako veličina rychle proměnná, závislá na mechanismu, který určuje sociální exkluzi nebo inkluzi.

H.S., 2015: *Vemte si, ze se narodite jako rom, jediny co slyšíte jsou same nadavky na romy a nenajdete si kamarady, jedinej, kdo s vama bude kamarádit je parta romu, kterym je třeba 15let. Budou vas nutit krast cigarety atd. jinak s vama nebudou kamarádit. (takovejhle pripad party je i u cechu, ale tem nikdo nenadava do cikanu, takže nemaji takovej problém si najít jiné kamarady)Nezastavam se cikanu jen rikam, ze nemůžou za to, ze se narodili jako rom... takže si nechte tech reci at jdou do indie atd. Není to tak lehke soudit romy.*

Předchozí komentář upozorňuje na to, že chování romské populace je předem určeno tím, jak se k Romům Češi chovají. Přesto, že je v komentáři explicitně vyjádřeno „nezastávání“ se Romů, je zde zcela jasně popisováno, jak se při „špatném“ chování přistupuje k Romům a Čechům.

Předsudek umožňuje rychlou orientaci v jednání. Typický rasistický předsudek či stereotyp je ten, kdy se jedinci neposuzují podle skutečných vlastností rasové skupiny. V této situaci to je krádež, pobírání sociálních dávek, nezaměstnanost. Tyto charakteristiky jsou připisovány všem členům skupiny bez ohledu na fakta.

Některé komentáře si uvědomují tuto skutečnost, že nelze veškeré negativní hodnocení Romů připisovat k celé skupině.

J.F. 2014: *Já mám souseda Roma a ne jsou zmrdi nedělají bordel..... dodržují základní pravidla noční klid atd... a ani jednou jsem je neslyšel křičet mluvit sprostě nadávat sousedům a stěžovat si. Ne všichni romové jsou stejní i kdyby 1 rom byl zmrd nereprezentuje celou rasu..... :)*

Jak jsem odkazovala výše, zde jde případ typického rčení, nejsem rasista, ale.... V této situaci je to připisováno k chování vůči ostatním „rasám“. Jak je v komentáři poukazováno, některým komentujícím nezáleží na tom, kdo je jaké národnosti, ale jak se chová ve společnosti.

Ačkoli většina komentářů je zaměřena na to, že se zastává Romů, tato podkategorie byla věnována tomu, že autoři některých komentářů si uvědomují tu skutečnost, kdy nejde veškeré negativní znaky přisuzovat komplexně všem lidem romského etnika. Avšak je důležité si uvědomit, že reprezentativnost není oboustranná. Romové jsou považováni za nepracující a pobírající dávky a tyto vlastnosti jsou přisuzovány všeobecně na všechny Romy, ale když narazí na Roma, který je vzdělaný, zaměstnaný a je přizpůsobený kulturnímu kodexu České republiky, je to považováno za raritu a ne za reprezentaci romského etnika.

4.1.4 Stop rozdílům

Poslední podkategorie *Stop rozdílům* je zaměřena na potlačení a stopnutí v rozlišování různých etnických národností, jejich kulturních charakteristik a činům, které jsou přisuzovány různým etnickým národnostem.

I v tomto komentáři „zastánci“ přisuzují stejné ne-li horší chování Čechů oproti Romům a nabádají ostatní, že by si měli rozmyslet, jak se prezentují ve společnosti. Stejně jako lidé, kteří otevřeně vystupují proti Romům, se „zastánci“ navzájem podporují ve svých tvrzeních.

M. A., 2014: *Máš naprostou pravdu rasismus je špatný nikdy nezáleží na tom jestli je člověk rom, černoch nebo vitnamec záleží na tom jestli se umí chovat a nekoukat na to jak vypadá ja osobně nejsem rasista a nemám rád nadávky proti jiným rasám i beloši jsou zmrdi i oni by si měli zamíst pod svým prahem protože i beloši dokážou být horší než romové a ostatní.*

V tomto komentáři se naráží na to, že nezáleží na tom, kdo je jaké rasy, ale na tom, jak se chová. Autor komentáře nesouhlasí celkově s rasismem, ať je páčán na komkoli a za jakým účelem. Autor komentáře naráží na to, že někteří běloši se chovají mnohem hůře, než Romové, kteří jsou napadáni. Komentář celkově vybízí k uvědomění si této nuance, která je upozadována tím, že na romské obyvatele je více zaměřena pozornost.

Zatímco někteří „zastánci“ poukazují na to, že by se neměli dělat rozdíly a někteří lidé vystupující vůči Romům by si měli napřed zamést před svým prahem a zamyslet se nad tím, jak se prezentují ve společnosti. I poukazování, že některé chování je stejné jako chování Romů. Další „zastánci“ volají po smazání rozdílů, avšak s trochou utlačování, které vnímají jako rady, jak zapadnout do společnosti. I přesto, že komentář je brán jako rada, mohlo by se to brát za napadání chování, kterým se podle Čechů Romové vyznačují.

Bandyrichard, 2014: *NEDĚLAT ROZDÍLY, nic jiného si nepřeji. Jsi Ukrajinec ,rom ,nebo jakejkoliv cizinec a z nějakého důvodu tu chceš žít? Přizpůsob se majoritě ,nic víc ,nic míň. Mluv česky ,posílej děti do českých škol ,doma mluvte česky ,stýkejte se s čechy ,poznávejte jejich kulturu ,jejich zvyky. Tím ,že budeš zalezlej jen ve své komunitě ,nic novýho se nenaučíš ,budeš jen závislej na dávkách od státu a za to tě běžnej čech nebude mít nikdy rád. Bud' se z tebe stane táke čech ,nebo jsi do. (kam chceš).*

Komentář dokládá to, jak se česství pokládá za normu, které by se měli Romové přizpůsobit a začít jednat, tak jak se chovají Češi, jinak je Češi nebudou mít rádi. Z komentáře tedy číší jisté ultimátum, které je zaobalené v radách, jak se přizpůsobit většinové společnosti. Ultimátum je umocněno „bud' se z tebe stane také Čech, nebo si jdi do..“.

Jak už bylo vidět z komentářů výše, Češi jsou srovnáváni s Romy. Další komentář odkazuje nejen to, že by si každý měl zamést před svým prahem, ale také na to, že Češi jsou všeobecně nesnášenlivý národ.

F. S., 2015: *Mne by zajímalo pokud by se dělal celosvětový průzkum tak jak by dopadli Češi. Vždyť sami mezi sebou se nesnáší natož s někým druhým. Už z komentů je vidět co je to za pakáž.*

Následující komentář velebí romské ženy a muže. Je to umocněno osobní zkušeností, která se vztahuje obecně na barvu kůže. Tento komentář nepodporuje Romy jako takové v jejich počínání, ale ve vnějším vzhledu.

Palul Preddor, 2014: *Žil som 5 rokov v Ázii. Keď som sa vrátil, prvé čo som si všimol, aké škaredé ženy tu máme v médiách a v reklamách. Pred tým som si to nevšimol. Žil a vyrastal som v prostredí, ktoré mi podsúvalo že BIELA je KRÁSNA. Teraz viem že je to blbosť!:-) Nenechajte sa ovládať médiami! Rómske ženy a Rómsky muži sú krásny ľudia! Tam niekde ten rasizmus a nadradenosť začína. Reklamami a médiami*

*vychovávame hlúpe, obmedzené a rasistické deti! Hlúpu a netolerantnú spoločnosť!
Rómovia, STE KRAJŠÍ!*

Pátá podkategorie *Stop rozdílům* se zaměřovala na to, aby bylo vidět to, za co jsou Romové napadáni, přestože autoři komentářů si uvědomují to, že někteří Češi jsou stejní ne-li horší než Romové. Autoři komentářů vybízejí k tomu, že by si lidé měli uvědomit to, že rozdíly, které jsou nejvíce připomínány, by měly být potlačeny.

První kategorie *Zastánci* byla zaměřena na komentáře, které se zastávají Romů. Jak mohlo být vidět, některé komentáře se zaměřují na porovnávání chování Romů a Čechů, kde se píše, že chování obou národností je srovnatelné, ne-li v některých případech ze strany Čechů horší. Avšak jak poukázaly některé komentáře, na chování Čechů není brán takový zřetel, jako u Romů, kde je to umocněnější jejich etnickou příslušností.

Další komentáře byly komentující brány jako „rady“ a „návod“ jak se přizpůsobit většinové společnosti, zatímco jiné komentáře se tímto vůbec nezabývaly, ale zaměřovaly se na fyzickou krásu.

4.2 Cikán není Rom

Druhá kategorie nese název: *Cikán není Rom*. Následující komentáře se nejvíce zabývají kladením důrazu na odlišení pojmu cikán a Rom. Tato kategorie je na druhém místě v pořadí a to z toho důvodu, že i přesto jsou některé komentáře negativně zabarvené, není v této kategorii tolik otevřené nepřátelství a nesnášenlivost vůči Romům. Na tomto místě je spíše řešeno odlišení cikánů od Romů a z jakého důvodu tomu tak je. Z komentářů bude možné spatřit, že na toto odlišení je kladen veliký důraz, autoři komentářů si dávají za cíl pečlivě tyto dvě podle nich odlišné skupiny oddělit.

Skupina komentujících kampaně proti rasismu referují jako o „cikánech“, čímž konstruují jakési cikánství, spíše jako soubor určitých vlastností, než příslušnost

k romskému etniku. Dále by se mohlo zdát, že označení cikán je považováno za urážku. Za tímto označením se nechovává neutrální označení příslušníků a příslušnic romského etnika, za tímto označením se projevuje soubor vlastností, které jsou připisovány romskému etniku. Zde se uplatňují teologické představy o evoluci, kdy je „bílý“ jedinec považován za její vrchol (Šmausová, 2014).

4.2.1 Romové nejsou Češi

Jako předchozí kategorie je i kategorie *Cikán není Rom* rozdělena na několik podkategorií věnovaných rozdílným tématům. První podkategorie *Romové nejsou Češi*, je zaměřena na nadřazenost Čechů nad Romy.

V některých komentářích uvádějí autoři komentářů, proč píší cikáni a nepoužívají oslovení Rom. Osoby komentující videa kampaní proti rasismu si vytvářejí svou identitu na základě přidávaných komentářů. Stojí si za svými příspěvky, obhajují je, ale také jimi dokážou oponovat názory dalších přispěvatelů. Dále se přispěvatelé obhajují tím, že problémy, které s romským etnikem zažívají, není rasový, ale je čistě sociálního původu.

Mary, 2010: *Nelíbí se mi, že jsou Češi označováni za rasisty, pokud poukážou na asociální chování cikánských spoluobčanů. Neříkám "romských", protože nepřišli z Rumunska. Jestli se tohle etnikum chová asociálně, je to vyloženě sociální problém, nikoliv rasový. Porovnejte tolerantní vztah Čechů např.k Vietnamcům, a s rasizmem zákonitě pohoříte. Prostě není.*

Označení „romských“ spoluobčanů znamená pro některé komentátory označení, odkud romské etnikum pochází. Označení cikánských spoluobčanů v sobě zahrnuje jakési primitivní společenství, které se chová asociálně. Autor komentáře upozorňuje na to, že nesouhlasí s označováním Čechů za rasisty, poukazuje na to, že projevy chování, které jsou vůči Romům vykazovány, nejsou, protože jde o romské etnikum, ale protože

toto etnikum se chová asociálně, tedy, že se nepřizpůsobili kulturnímu kodexu v České republice. Navíc autor komentáře přiznává to, že Rom je podle něj ten člověk, který přišel z Rumunska, tedy k tomuto označení dává určení místa, podle kterého rozděljuje Romy.

Zatímco v předchozí kategorii se nejčastěji objevovalo srovnávání mezi Romy a Čechy, objevovalo se i přirovnávání, že si jsou všichni v určitých věcech podobní, v této kategorii, se dbá na odlišení jak cikána od Roma, tak Čecha od Roma.

Disidnet, 2009: *Článek je sice zajímavý, i když mi přijde dost jednostranný. Oběktivní skoumání je považováno za nebezpečné. Přitom snad každému je jasné to že největší kriminalitu v bílých Národech mají právě barevní, stejně tak jako mají nejnižší vzdělání, úmrtnost, bohužel i porodnost, nezaměstnanost a další takové věci.*

V příspěvku výše je zřejmé, že Češi jsou považováni za vážené osobnosti, toto je spojováno s českou individualitou a civilizovaností, zatímco označení „barevní“ je stavěno do pozice méněcennosti. Autor komentáře svůj komentář podporuje tvrzením, že zatímco bílé národy jsou kultivovaní a vzdělaní, tak barevní tohoto určitého kapitálu nedosahují. Autor komentáře navíc svá tvrzení nezaměřuje pouze na romské etnikum, ale vztahuje toto tvrzení na všechny barevné národy. Autor tedy všechny negativní přízviska přičítá všem barevným lidem, je tedy možné vidět, že autor považuje bílou rasu za nadřazenější.

Zatímco předchozí komentář je zaměřen celkově na všechny „barevné“, následující komentář se zaměřuje na to, že česství je ohrožováno romským etnikem, které je považováno za esenci, která narušuje běžný chod a českou společnost.

V.O, 2015:.....*Opravdu mám dost stejně jako většina obyvatel ČR tedlech kampaní proti rasismu. My Češi máme svojí státní vlajku, máme svou českou krev, svou kulturu a nepotřebujeme sem žádné cizorodé rozkladné prvky.*

Popis jejich sociálních vlastností a vybavenosti staví Romy na nižší stupeň v sociálním životě. V tomto příspěvku jsou Romové označovány za cizorodé prvky, které rozkládají česství jako takové. Tedy ve své podstatě jsou Romové považováni, za národ, který by neměl být v České republice a svou přítomností narušuje česství, které je považováno za evolučně dokonalejší.

První podkategorie si vzala za cíl představit rozdíl mezi Romy a Čechy, měla objasnit, proč jsou Romové považováni, za rasu, která není hodná žít na území České republiky a proč jsou Češi naopak váženými osobami, oproti jiným národnostem.

4.2.2 Romové nebo verbež?

Soužití českého obyvatelstva s romským etnikem je popisováno jako problémové a nepřirozené, důvodem je žití dvou různých etnik, které mají geneticky dané odlišnosti. Tyto odlišnosti staví Romy do pozic nelegitimního pobytu na českém území. Důvodem k nesnášenlivosti je také kulturní odlišnost, kdy se Romové nedokážou přizpůsobit českému kodexu a z tohoto důvodu nejsou přijímáni českou společností.

V následujících komentářích, je vysvětleno, jak je vnímán rozdíl mezi cikánem a Romem. Pojmenování Rom značí, jakousi civilizovanost, která se dá považovat za srovnatelnou s českou civilizovaností, zatímco označení cikán je stavěn do spojení s negativními vlastnostmi.

Ferry Sennin, 2014: *.....je rozdíl mezi Romem a cigánem Rom je občan, slušně vychovaný , vyučený a pracovitý .... Cigán je občan který zneužívá dobrosrdečnost národa, nepracuje a chce mít co nejvíce dětí 1. aby dostával dávky a za 2. aby se děti o něj postarali.*

Komentář dokládá to, o čem jsem psala výše. Cikánství je dáváno do souvislosti s negativními vlastnostmi, které jsou českou společností nepřijímány a odsuzovány. Tedy Rom je považován za osobu hodnou žít na území České republiky a jsou českou společností přijímáni a dokonce jsou stavěni na stejnou pozici jako Češi.

I následující komentář dokládá, že Romové jsou českou společností přijímáni a bráni na zřetel, že tady žijí a snaží se pracovat. Zatímco cikáni jsou odsuzováni za své chování a závislosti na státní sociální podpoře.

Funky225, 2015: *Já delím romy na 2 skupiny : cikáni a romové. Romové jsou fajn snaží se sehnat práci,pracujou snaží se prostě bejt jako normální lidi. Cikáni jsou zmrdi co chodí mláti lidi, spolíhají se na dávky a nedělají nic aby se mohli zařadit do společnosti. (Sry za češtinu I'm made in Slovakia :D)*

V tomto komentáři se autor zaměřuje na přirovnávání Romů jakožto k normálním lidem, za normální lidi, jsou považováni Češi, kteří pracují. Tedy pokud Rom pracuje a posílá své děti do školy, je to brané za normu, podle které by se měli řídit, pokud se touto normou řídí, mají stejné postavení jako Češi. Zatímco ti co jsou deviantní, jsou považováni za zmrdy, proti kterým by se mělo zakročit.

James Prievara, 2014: *Za první cikáni jsou bílá rasa a za druhý cikán není nadávka, prostě se tak menujou.*

Tento komentář se nezaměřuje na rozdíl mezi cikánem a Romem, ale jde pouze o slovíčkaření, kdy autor komentáře se snaží upozornit na pojem cikán. Zatímco v ostatních komentářích je pojem cikán stavěn do negativní pozice a je vnímán jako nadávka, v tomto komentáři autor nevnímá oslovení cikán jako nadávku, ale jako přívlastek toho, jak by se jim mělo správně říkat.

Na komentář výše navazuje i následující komentář, který podtrhuje předchozí názor. Avšak v komentáři níže je možné je rozdíl v tom, že pojem cikán je stále vnímán

jako nadávka, která je přiřazena k tomu, že pokud je Rom slušný, tak jim vůbec takovéto oslovení nevadí.

Sympatřák, 2014: *Je zvláštní, že slušným „Romům“ většinou nevadí že se jim říká cikáni, protože to cikáni jsou nestydí se za to. Za slovo Rom se právě ti zmrdi schovávají, aby vypadali slušně. Znáám takových hodně.*

V těchto komentářích je za Roma považován takový člověk, který se dokázal přizpůsobit českému kulturnímu kodexu, pracuje a jak píše v komentáři výše „nezneužívá dobrosrdečnost národa“. Za „cikány“ jsou zde považovány za osoby, které se nedokážou přizpůsobit a ani se nechtějí přizpůsobit. Některé komentáře odkazují na to, že oslovení cikán je naprosto v pořádku díky jejich chování.

Hostík Hraje Hry, duben 2015: *Ano , existují Romové, kteří pracují a jsou vzdělaní. Ale popravdě moc jich není :/ Tak třeba mladistvý Romové většinou ani nechodí do školy. . A když už ano ? Tak tam šikanují ostatní děti a o hodinách dělají bordel (vlastní zkušenost). A ti dospěli ? Ti to mají v životě velmi lehké. Sociální dávky jim poskytují plat , který by si nějaká uklízečka odpracovala.. A v politice ? Tam se o nich jenom mlčí ! Protože kdyby ne , tak by byl hned dotyčný nazván rasistou.. Takže vzhledem k tomu jaké problémy některým z nás působí - říkat jim cikáni je úplně v pořádku :-)*

Poslední komentář v této podkategorii naznačuje, že oslovení cikán je naprosto v pořádku, ať už z toho důvodu, že si o toto oslovování říkají sami svým chováním, nebo tím, že jim toto oslovení nevadí, protože si tak říkají i mezi sebou.

Druhá podkategorie byla zaměřena na vysvětlení vnímání rozdílu mezi pojmy Rom a cikán, jak je možné spatřit v komentářích, autoři se shodují v tom, jak je na tyto dva pojmy společností nahlíženo.

4.2.3 Cikáni = podřadná rasa

Třetí podkategorie *Cikáni = podřadná rasa*, je zaměřena na osvětlení neutrálním a negativním chápání rozdílu oslovení Rom a cikán. Tato kategorie staví Romy do nepřiměřené pozice vůči Čechům, kteří je vnímají, jako něco, s čím nemá cenu se zabývat.

Právě nepřizpůsobivost Romů je trnem v oku některých Čechů. Následující komentář odkazuje taktéž na rozdíl mezi Romem a cikánem, avšak doposud byly tyto pojmy rozlišovány v neutrálním zabarvení, kdy se jednalo o způsob chování v České republice. Komentář níže je negativně zabarvený, komentující staví Romy do pozice na nižším evolučním vývoji a ani nepřipouští rozdíl mezi cikány a Romy. V komentáři je vidět, že je pro některé je cikán negativně zabarvené označení, kterým chtějí urazit a nařknout někoho. Tedy pro některé autoři komentářů vnímají pojem cikán jako nadávku, která má za cíl ponížit.

O.F., 2015: *Nejsou to romové, jsou to cikáni. V našem Českém státě je obyvatelstvo jiné rasy, které nás nutí, abychom je oslovovali jazykem jejich rasy, který my Češi neznáme. Oni si mezi sebou sice stále říkají cikáni, ale po nás chtějí, abychom je od roku 1971 oslovovali rom a přitom oni nás nazývají gadžo. Když si rozebereme slovo rom, pak to v překladu znamená povznesené a úctyhodné – člověk, pán, ten důstojný, ten vyšší, nadčlověk. Nás cikáni nazývají gadžo, což v překladu znamená velmi hanlivé označení – nečlověk, nepán, nedržící se romských mravních zásad, nevychovaný vesničan, vidlák, kterému sláma čouhá z bot, nečistý, podřadná rasa, podčlověk. Takže, vždy když cikány někdo oslovuje romové, dává jim tím nevědomky najevo jejich povýšenost a svojí poniženost. Oni z toho mají velmi příjemný povznášející pocit.*

Pojem Rom je pro někoho těžko stravitelný, a tak to vysvětluje tím, že se cikáni takto nazývají sami, proto nesouhlasí s oslovením Rom. Komentář dokládá to, že „příjemnější“ oslovení vymýšlejí Češi a to z toho důvodu, aby nebyli označováni za rasisty. Některé komentující vnímají oslovení Rom, jako nadřazené oproti bělochům.

Považují to za to, že oslovení Rom je na vyšší úrovni, než oslovení, které používají Romové vůči Čechům, tedy gadžo.

Následující komentář je zaměřen na to, jak proč se pro cikány používá oslovení Rom.

L.D., 2015: *Žádní Romové...jsou to cikáni a mezi sebou se tak běžně oslovují, to jen naše garnitura jim dala honosný název..prý Romové,nebudu komentovat,kde na to přišli...stejně jako v Americe černochoy honosně nazývají v médiích Afroameričani...pozlátko okolo ničeho.*

Autor komentáře považuje oslovení Rom, jako něco honosného, co si nezaslouží a ani o to v romském etniku nestojí. Je možné spatřit, jak autor přízvisko Rom vnímá za označení, které začali používat obyvatelé České republiky, aby byli k romskému obyvatelstvu korektní a nebyli napadáni a osočováni z rasismu. Přičemž si autor komentáře nemyslí, že oslovení Rom je korektnější než cikán, jelikož se tak sami mezi sebou oslovují. A že o to ani nestojí. Avšak tento příspěvek je zaměřen na světlení toho, jak jsou tyto pojmy vnímány. Ani jedno z oslovení není stavěno do negativní či pozitivní formy.

I další komentář je důkazem pro vysvětlení toho, že romské etnikum běžně používá oslovení cikán mezi sebou, proto autor následujícího komentáře nevnímá oslovení cikán za nadávku a přijde mnohem přirozenější je takto oslovovat.

B.B., 2015: *Mně furt to slovo Rom nejde přes hubu. Měl jsem známého (snad i kamaráda, protože jsme spolu strávili hodně času při práci), který říkal "Já nejsem žádný Rom, já jsem cikán." a myslím že to myslel upřímně jako to, že jsme pro ně prostě gadžové (což nevadí ani mě). A kdo mně za to bude peskovat je snaživej pozitivní rasista.*

Přestože předcházející komentáře nebyly zaměřeny na to, že by měly za účel s oslovením cikán nějak ublížit, ale chtěly vysvětlit, že toto oslovení je běžně používáno mezi romskou populací, následující komentář je dokladem toho, že toto oslovení je nadávka, která má Romy stavit do pozice méněcenných, kteří nejsou hodni žít na území České republiky.

Redy CZ, 2015: *Pičus černej vole kokote vypadni Z ČESKÉ REPUBLIKY MRDINO ČERNÁ !!! Nejsi žádný Rom ale zkurvený cigoš vyjebaný !!!*

Z některých komentářů vyplývá, že Romové jsou etnocentrickým způsobem vyobrazováni jako lidé na nižším stupni evoluce a z tohoto důvodu nejsou schopni se přizpůsobit a dodržovat normy, které jsou v České republice normální. V následujícím komentáři je kladen veliký důraz na jejich odlišení od Čechů.

Hajný „Heinrich“ Himmler, 2015: *"Začal mi nadávat že jsem cigánka černá" ... A CO JE?... Je to snad čech? .. :DD boože..*

V tomto komentáři si autor klade za cíl důrazně odlišit Roma od Čecha, je možné spatřit, že Češi jsou i zde stavěni do pozice těch, kteří jsou na kulturním žebříčku na vyšším postavením a proto by neměli být dávání do souvislosti s cikány, kteří jsou podle autora spodina.

Hajný „Heinrich“ Himmler, 2015: *Co já si s tím cigánským pówlem užil!!! A tady si brečí na kameru a dělají jací to jsou chudáci!!! CIGÁNSKÁ PROPAGANDA.*

V komentáři výše je jasně vidět, odlišení od Romů, které je vztahováno do výsměšné formy a slovo „Čech“ je v této situaci dáváno do pozice, nadřazenější rasy.

Přesto, že v některých komentářích je Rom dáván do pozice méněcenného i z pohledu rasy, kdy je romská rasa považována za podřazenou, následující komentář dokládá, že celé rozdělování a označování není o rase a ani o barvě kůže.

Ruda Steimar, 2014: *Kdy si vy solidární nadšenci konečně uvědomíte že cikán není rasa a že to není vůbec o tom jakou mají barvu.....*

I když předchozí komentář, dokládá to, že chování a veškerá nesnášenlivost se nepojí k rozdělení na rasy a barvu pleti. Následující komentář toto tvrzení zcela popírá a ještě dokládá to, že oslovení Rom, není zcela adekvátní a přesné pojmenování. Dává zde na obdiv to, že cikáni jsou podřadní a jinak by se o nich mluvit nemělo.

R. K., 2015: *Já tedy nemám ani tušení co je to za rasu ti Romové, ale zato ti smradlaví Cikáni ti mi pijou krev.*

Komentáře výše i níže jsou důkazem toho, že pokud se mluví o Romech, autoři komentářů toto pojmenování neznají. Komentář výše ještě dokládá to, že pro autora je Rom neznámá rasa, o které nikdy neslyšel, zatímco o cikánech ví dost.

A.L., 2015: *ROMY neznám CIKÁNY a ostatní verbež NESNÁŠIM !!*

Vojtech Kane, 2014: *Já si myslím, že se především slovo cikán stalo pro spoustu lidí (včetně mě) synonymem pro slovo zmrd. Tudiž když nadávají na cikány, nadávají tím právě na zmrdy jako jsi vyjmenoval, ale zkracují si to právě do tohoto slova. Já jsem se třeba kvůli tomu naučil příslušníky romské rasy nazývat pouze romové.*

Jak dokládá komentář výše, je pro některé autory komentářů slovo cikán synonymum pro označení zmrd. Právě cikáni se vyznačují zmrdovským chováním, které je typické pro cikány.

Druhá kategorie byla věnována tomu, jak je v komentářích pohlíženo na Romy a cikány. Jak dokládají komentáře, cikán je vždy považován za osobu mimo evoluční cyklus, která je nepřizpůsobivá, nepracuje a využívá dávky sociálního systému, zatímco

Rom je považován za osobu, která se přizpůsobuje českému kulturnímu kodexu, tyto osoby jsou českou společností přijímány a nejsou nijak osočovány, za jejich příslušnost k etnické menšině. V některých komentářích je jasně zřetelné, že pojem cikán používají jako slovo v negativním smyslu.

Právě nejednotnost oslovování romského obyvatelstva je nejčastějším sporem, který se vyskytuje v komentářích. Někteří romské občany oslovují jako Romy, aniž by dále rozklíčovali, zda to vnímají jako oslovení, které je na stejné úrovni jako Čech. Další, kdo komentuje kampaně, klade velký důraz na rozlišování pojmu Rom a cikán.

4.3 Češi nejsou rasisti a můžete si za to sami

Třetí kategorie se jmenuje: *Češi nejsou rasisti a můžete si za to sami*. Následující kategorie je rozdílná od druhé popsané kategorie. Zatímco v předcházející kategorii, příspěvky objasňovaly, jaký je rozdíl mezi cikánem a Romem a proč je na romskou menšinu takhle pohlíženo. Tato kategorie je zaměřena na osvětlení toho, že Češi se nepovažují za rasisty, a když už v některých případech uznají, že se chovají nebo píší rasisticky, obhajují své chování tím, že si to Romové mohou sami. V této kategorii je kladen velký důraz na odlišení Romů od Čechů. Pokud se hovoří o Romech, vždy je připomenuta skutečnost a informace o příslušnosti k romské národnosti.

4.3.1 Češi rasisti a co ostatní národnosti?

První podkategorie *Češi rasisti a co ostatní národnosti?* Je zaměřena na rozpoznání toho, co je považováno za rasismus a kdo je za rasisty považován. Zde bude možné spatřit při označení za rasisty rychlé obracení pozornosti na jiné národnosti, které se dle autorů komentářů chovají a prezentují mnohem hůře než český národ vůči Romům.

Následující komentář je potvrzením, že nejlepší obrana je obracet pozornost na někoho jiného, či ospravedlňovat své chování a činy tím, že se poukazuje na chování

někoho jiného, ve stejné situaci. Dále je možné v komentáři spatřovat hledání rozdílů mezi černochoy a bělochy, dále jsou v komentáři patrné náznaky srovnávání židů a černochoů.

ADRIAN1710SR1, 2014: *Najväčší rasisti sú černoši a Židia. Izrael je najviac rasovo segregovaný štát na svete a čierni páchajú drtivú väčšinu kriminality a to obeť sú predovšetkým bieli.... nemáme sa prečo cítiť vinní, môžu si za to sami.*

V komentáři je jasně napsáno, že chování, které je vůči Romům patrné, je ospravedlňováno tím, že si za to mohou sami, jak se k nim ostatní lidé chovají a jaké vůči Romům jsou předsudky. Komentář toto chování ospravedlňuje tím, že si za to mohou sami a to je považováno za dostatečnou útěchu toho, že se Češi za své chování vůči Romům nemusejí stydět. Dále je v komentáři možné spatřit, jak autor komentáře upozorňuje na situaci v Izraeli, která je dle jeho mínění mnohem horší. Autor komentáře tedy nevnímá situaci v České republice za závažnou a rozhodně připouští takovéto chování jako vinu, která by měla být vyčítána.

Lidé neradi bývají označováni za rasisty, v případě, že jsou takto označeni, brání se tím, že poukazují na vztahy k dalším etnickým menšinám, se kterými vycházejí normálně, aniž by je jakkoli utlačovali.

První podkategorie je zaměřená na to, že rasismus by neměl být vnímán jako něco špatného, a rozhodně by si to neměli Češi vyčítat. Veškerá vina padá na Romy, protože oni jsou strůjci toho všeho, díky nim se Češi takto chovají, proto by se za to neměl nikdo z rasistů cítit zodpovědný a vinný.

4.3.2 Rasa není důvodem rasismu

Druhá podkategorie, která se jmenuje: *Rasa není důvodem rasismu*, je věnována vysvětlení, proč se Češi nepovažují za rasisty. Je to z toho důvodu, že nepovažují

rasismus jako prostředek vyjádření nesouhlasu s romskou národností, ale jako prostředek k upozornění na nesociální chování.

Mary, 2010: *Nelíbí se mi, že jsou Češi označováni za rasisty, pokud poukážou na asociální chování cikánských spoluobčanů. .... Jestli se tohle etnikum chová asociálně, je to vyloženě sociální problém, nikoliv rasový. Porovnejte tolerantní vztah Čechů např.k Vietnamcům, a s rasizmem zákonitě pohoříte. Prostě není.*

Rasismus vůči romskému obyvatelstvu se neobjevuje z důvodu odlišnosti rasy, ale odlišného chování, které je považováno za „nenormální“ a nepřizpůsobivé většině. V některých případech není rasismus považován za rasismus, jen upozorňování na odlišné chování, proti kterému by se mělo nějak zakročit či bojovat. Někteří přiznávají, že jsou rasisti a i toto označení považují za správné, protože je vztahováno ne k Romům jako rase, ale k chování, kterým se vyznačují nejen Romové, ale všichni bez výjimky.

K.S., 2015: *Jenže cikáni nejsou napadáni, proto kdo jsou ale proto jak se chovají!*

I tento komentář přispívá k domněnkám, že Romové jsou napadáni pro své přizpůsobení se. Tato poznámka je brána, jako největší důvod rasisticky mířených činů. Autor komentáře však ve svém příspěvku připouští, že v České republice je rasismus, dokonce se nesnaží nijak ospravedlnit, ale pouze poukazuje na fakt, že rasismus je zakořeněný v lidech z toho důvodu, že dle nich se Romové nesnaží přizpůsobit.

Ačkoliv se někteří autoři komentářů shodují v tom, že za rasismus vůči Romům si Romové mohou sami a nesnaží se skrývat to, že podporují rasismu, který je vyvoláván asociálním chováním Romů, následující komentář je důkazem toho, že někteří autoři nesouhlasí s rasismem jako takovým.

AtiShow, 2014: *Přesně takový názor mám i já a podobný vlog jsem chtěl natočit cca před rokem a tak nějak jsem se k tomu nedostal... Když vidím roma, kterej mlátí lidi, tak*

ta nesnášenlivost není kvůli tomu, že je to rom, ale kvůli tomu, že mlátí lidi. Protože kdyby mlátil lidi bílej, černej nebo žlutej, pořád by tam ta nesnášenlivost byla. Takže ano, nejsem rasista.

Komentář výše má úplně jiný úhel pohledu na rasu a rasismus, než předchozí komentáře. Činy, které se vztahují k romskému obyvatelstvu, by podle následujícího komentáře neměly být považovány za akt rasismu. Protože autor komentáře nesouhlasí s asociálním chováním a je jedno, kdo proti komu v tomto chování vystupuje.

Rasismus na území České republiky není vnímán jako rasismus a to z toho důvodu, že za útoky nestojí důvod rasy. Romové nejsou vnímáni, jako jiná rasa. Je tedy možné vidět, že někteří autoři nedělají rozdíl mezi českou rasou a romskou rasou. Přesto jsou Romové vnímáni jako něco odlišného od Čechů. V tomto případě je to odlišná etnicita, která ale nemá nic společného s rasou.

L. B., 2015: *Cikány nesnáším!!! Už několikrát mě okradli!! Tohle není rasizmus! Cikáni nebo jak si kdo říká romové nejsou rasa ale etnikum a na to se rasizmus nevstahuje!!! Rasizmus z toho udělali havloidní zblbla a příživníci!!! Do té doby z nich nikdo nevěděl co je to diskriminace nebo rasizmus!!! Pryč s tímto etnikem ať mažou odkud přišli! Stejně jako arabáši a jim podobní!! Je to odpad lidstva!!!*

Autor komentáře se zaměřuje na to, jak proč vlastně lidi začali vnímat nuance mezi rasismem a diskriminací, osočuje příznivce Havla, kteří s ním sympatizují a brojí proti rasismu a diskriminaci. Autor komentáře chce upozornit na to, že Romové nejsou rasa, ale etnikum a proto činy vykonané proti nim nejsou rasistické útoky, protože na rasismus je od slova rasa, ale Romové jsou etnikum a k tomu rasismus nepasuje.

Tato podkategorie se věnovala rozklíčování chápání rasismu z rasového pohledu. Zatímco někteří komentující nepovažují činy jako rasistické chování z toho

důvodu, že Romové nejsou odlišnou rasou od Čechů, další komentující vidí rozdíl v pojmech rasa a etnikum.

4.3.3 Rasa nebo geneticky nepovedený výtvor?

Třetí podkategorie se věnuje pojmu rasa. Z následujících komentářů bude možné rozpoznat, jak se Češi staví k Romům a jak si jejich národnost či rasu vykládají. Zatímco některé komentáře jsou pojaté, jako vysvětlující, v některých komentářích možné spatřit náznaky toho, že na romskou populaci je nahlíženo jako na rasu, která je méněcenná a postavená na kulturním žebříčku na nižší pozici, než český národ.

I další komentáře upozorňují na ten rozdíl, že cikáni nejsou rasa. Avšak v tomto případě je to zaměněno za „kočovnou sektu“. Nesnášenlivost, či rasismus je zde ospravedlňován chováním Roma vůči Romovi a nepochopením, jak se k sobě takto mohou chovat. I v tomto komentáři je postavení Romů považováno za evolučně nižší než Češi, dokládá to označení „nějaký tvor“, kterým jsou Romové staveni do nižší pozice, oproti ostatním občanům.

J. A., 2014: *Nezapomeňte, že pokud nemáte rádi cikány, tak nejste rasisti, ale antiromisti. Cikán totiž není rasa, ale pouze menšina, pouze určitá kočovná sekta z Indie. Dlouhou dobu jsem proti cikánům nic neměl, ale když je dnes vidím, jak se chovají sami k sobě a k ostatním. To je tak neuvěřitelné zlo, ti lidi jsou prostě jako kdyby vyšli z pekla. Ja nechápu jak se po genetické stránce mohl nějaký tvor tak nepovést. :(*

Tento komentář se zaměřuje na vnímání rozdílu v rasismu. Je patrné, že autor komentáře rozlišuje rasismus a dle jeho slov antiromismus, kdy činy vykonané proti Romům nejsou rasisticky založené, ale antiromisticky. Autor komentáře tedy vnímá rozdíl v rasismu jako takový, že rasismus je zaměřen proti lidem jiné rasy. Ačkoli v některých komentářích jsou Romové považováni za jinou rasu, autor tohoto

komentáře nepřipouští možnost rasy. V tomto případě jsou Romové podřadným druhem, který nemá právo na jakékoli určení. I přesto, že autor komentáře na závěr použil smutného Smolíka, kterým může vyjadřovat ponurost celé situace, volbou slova „tvor“ tuto ponurost dává do rozporu s tím, že ačkoliv je mu líto této situace nepřipouští romskou populaci za hodnou se o ni vyjadřovat jinak, než jako o podřadné rase. Není žádným překvapením, že rasismus je založen na vlastních zkušenostech, přesto se k němu někteří lidé přiklánějí díky předsudkům, které získali od lidí okolo sebe. Někteří lidé se snaží vysvětlit počínání ostatních a ospravedlnit rozdíl mezi romstvem a cikánstvem.

Zatímco v komentářích výše bylo na rozdíl v oslovení Rom a cikán nahlíženo z pohledu přizpůsobení se a přisuzování nižšího postavení oproti Čechům, následující komentář poskytuje náhled ze strany jazykového výkladu ve slovníku. Dále se komentář zabývá rasismem, jako takovým, vysvětluje, že chování Čechů vůči Romům není rasismus, ale přirozená reakce na jejich chování.

Spirocz, 2014: *Tohle téma je fakt na dlouhou diskuzi, ale zkusím to napsat hodně zhruba jen tak v kostce a v několika bodech.*

1. Nepoužívám slovo rom a neuznávám jej, jelikož jej neuznává ani Ústav pro jazyk český a tím pádem ani pravidla českého pravopisu. Naopak slovo cikán má v českém jazyce své kořeny již dlouhá léta. To jen na vysvětlenou. (PS: Značná část cikánů se mnou souhlasí a považují se za cikány a ne romy)

2. Češi a obecně bílí většinou rasisté nejsou. To je jen jakási stupidní obecná domněnka a uměle vyvolaná mystifikace. Zkusím to vysvětlit tu nenávist trochu jinak. Představme si cikány, jako nějaké bobule a bílý, jako lidé co se snaží sehnat si potravu. Pokud se po 95% bobulí lidé otráví, je těžké uvěřit, že zbylých 5% bude jedlých a co víc i chutných. Chci říct, že to co v sobě většina Čechů má není rasismus, ale přirozená reakce na životní zkušenosti. A jen tak pro zajímavost. Osobně jsem setkal častěji s rasistickými urážkami právě od jiných etnik, než bílých. Ano, samozřejmě blbec se najde všude, ale chtěl jsem tím jen vysvětlit proč tomu tak je.

3. O tom, kolik lidí pracuje a nepracuje se počítá na procenta a to se dá snadno zjistit ze statistik, kolik těch či oněch lidí pracuje, či ne. Nicméně se bohužel z nich nedá vyčíst, kolik z nepracujících pracovat chce! To že je někdo doma bez práce z něho ještě nedělá hajzla, kterej si zaslouží ho rovnou odsoudit. Je to úplně stejné, jako rasismus. Opoprhovat lidmi za to, že nemají práci? To se mi zdá zrudnost. Spousta z nich za svou životní situaci vůbec nemůže. Navíc pokud jsou schopni užít se bez práce a nedojít při tom stát, tak c'est la vie (*takový/to je život), ať do práce nechodí. Já bych taky nechodil, kdybych nemusel. Ať si každý dělá co chce, pokud to nebude na úkor někoho dalšího!

4. Kdo komu dává právo soudit dalšího za jeho názor? Pokud nesnáší nějakou rasu, asi má k tomu nějaký důvod. Je to jeho pohled na věc a může si je v klidu nesnášet. Dokud proti nikomu nic neučiní co by bylo v rozporu s lidskými právy a zákonem. (Dodatek. Lze nenávidět i bez nějakého extremismu, nebo aktivit. Osobně nenávidím pár lidí a svou nenávist vůči nim projevují jejich ignoranci).

Komentář se zaměřuje na vysvětlování vnímání rasismu. Autor komentáře naráží na to, že Češi si nemyslí, že jsou rasisti. Svou domněnku explicitně vyjadřují výrokem: „Češi a obecně bílí většinou rasisté nejsou. To je jen jakási stupidní obecná domněnka a uměle vyvolaná mystifikace.“ Z této věty vyplývá, že dle autora je rasismus zcela výplodem, který je neobhájitelný, protože rasismus neexistuje, je to pouze přirozená reakce. Ačkoli je není příspěvek negativně zabarvený, je možné si všimnout, že autor komentáře přirovnává Romy k jídlu, které je zkažené. Mohlo by se zdát, že komentář v tomto případě nabádá k „vyčištění“ a „pojídání“ zdravé potravy, která je pro český národ stravitelná. Jak jsem poukazoval výše, Češi jsou považováni, za čistou rasu, která je příchodem Romů „znečišťována“, v tomto případě jsou Češi stavěni do pozice predátora, který si vybírá, co bude jíst a po opětovném otrávení se nebude pouštět do toho samého. Ačkoli autor komentáře v druhém odstavci vysvětluje, jak on vidí situaci rasismu v České republice a mohlo by se zdát, že druhý odstavec je mířen jako povyšování českého nebo jakéhokoli „bílého“ národa nad Romy, ve třetím odstavci se autor komentáře pozastavuje nad situací pracujících a nezaměstnaných v České

republice. Autor explicitně nevyjadřuje, zda je komentář mířen na Čechy či Romy, ponechává prostor pro vlastní závěr, pouze k tomu zaujímá své stanovisko a nikomu nevnučuje své názory. Ve čtvrtém odstavci se autor nezastává rasismu, pouze poukazuje na to, že každý má možnost nenávidět si koho chce, pokud to není v nesouladu se zákony či proti lidským právům. Komentář výše by vysvětlující a přelomový v tom smyslu, že tento komentář není negativně zbarven, pouze vysvětluje nahlížení komentujícího na celou situaci. Nikde není explicitně vyjádřeno úsilí o změnu v jejich chování a přizpůsobení se. Na výše napsaný komentář navazuje následující, který má také charakter vysvětlení, jak je vnímán rasismus.

M. M., 2014: *Hodně lidí si myslí že když někdo nesnáší romy nebo naopak že je to rasismus ale není to rasismus protože romové jsou taky Bílá rasa rasismus je mezi rasama a jsou tři základní Černá Žlutohnědá (Asijci) a Bílá rasa což jsou i romové takže je to nesmysl když si myslíte že je to rasismus protože romové jsou stejná rasa! :D*

Ačkoli má tento komentář, také vysvětlující podobu, již není napsán neutrálně, sice nemá tendenci napadat Romy, ale tento příspěvek má zesměšňující podobu, při které jsou vysvětleny rasové rozdíly.

Češi se nepovažují za rasisty, ale za občany, kteří bydlí v okolí romských rodin, kteří nedodržují pořádek. Poukazují na to, že pokud jsme hned označeni za rasisty, ostatní by si měli zkusit žít s romskými občany v sousedství.

Z. L., 2015: *Všem humanistům tady ve fóru, až vám město a naše pseudohumanitní vláda nastěhuje do čtvrti ve jménu začlenění ty naše "romáky" a vy zjistíte tu tvrdou pravdu např: vaše ulice už nebude klidná, zvětší se nepořádek na ulici, rozrostou se krádeže na hmotném majetku, vzniknou různá a často bezdůvodná napadení jednotlivce skupinou plus loupeže za bílého dne tak potom i vy zjistíte, že nejsme rasisti jen občané co chtějí po práci v místě svého bydliště klid a mír.*

Na jedné straně mají někteří komentátoři tendenci vysvětlovat a ospravedlňovat své chování, zároveň mají tendenci vysvětlovat, proč byli označeni za rasisty, jsou na druhé straně komentátoři, kteří se otevřeně přiznávají k rasismu. Což ani nijak neospravedlňují, jen je tendence toto chování připisovat vlastním negativním zkušenostem.

Tito komentátoři mají tendenci chování jednotlivců či skupin romského etnika přisuzovat ke všem příslušníkům.

Bolpyk Movies, 2014: *V životě jsem osobně nepotkal dobrého cikána a nějaký ubožáci mi to nerozmluví. To je jako bych se 5x spálil o oheň a pak někdo tvrdil, že když tam skončím nic se nestane!*

Některá prohlášení napadají organizace, které se zabývají romskou problematikou. Mají tendenci osočovat tyto organizace za jejich aktivity. V těchto komentářích se přistupuje k rozdělování a rozlišování neslušných cikánů, kteří pobírají dávky, přičemž stát proti tomu nic nedělá a slušných Čechů, kteří jsou díky tomu utlačováni.

Dany Budweis, 2014: *Vždyť oni povstávat vůbec nemusí, všechno co potřebuji mají z našich daní, a VY je ještě podporujete ! ! Kvůli takovým multikulturním procikánských médií jako jste VY, romea, nova a prima si tady tak moc vyskakují. Já říkám, už dost utlačování slušných českých občanů, už dost dvojího metru na nepřizpůsobiví cikány a nás slušné a pracující ČESKÉ občany !! ČEŠI povstaňte !!!!*

Nejvíce jsou Romové osočováni za jejich tvrzení, že jsou na území České republiky doma. Komentujícím se nezdá, že by byli v souladu s českým kulturním kodexem, což znamená docházka do školy a zaměstnání. Díky tomu nepřizpůsobení, se k nim čeští lidé chovají tak, „jak si zaslouží“. Právě jejich nepřizpůsobení je omluva pro rasismus, který je vůči romskému obyvatelstvu. Nejčastějším rčení „Nejsem rasista,

ale..“ se v této situaci také objevuje. Přesto, že komentátoři osobě netvrdí, že nejsou rasisti, zároveň toto své tvrzení vyvrací tím, že popisují situace, které zobecňují na celou etnickou menšinu.

Podle některých autorů komentářů jsou Romové pouze návštěvníci, kteří omylem zůstali nějakou dobu na území České republiky. Protože pokud by opravdu Romové považovali Českou republiku za svůj domov, proč by byli natolik odlišní od Čechů, kteří si udrží svůj český kodex.

K. J., 2014: *Rád bych navázal na svůj předchozí komentář. Můj názor je takový že romové jsou tu jen na návštěvě a pokud jste tu opravdu doma jak tvrdíte začněte se tak chovat! Posílejte děti do školy a naučte je jak se mají ve společnosti chovat. Vyměňte krádeže za práci a hrubost za slušnost. Pokud to dokážete ostatní lidé se k vám začnou chovat tak jak si zasloužíte.. ale musíte si to zasloužit...*

Autor komentáře právě vidí důvod nepřizpůsobení se českému a kulturnímu kodexu v tom, že Romové nepřijali Českou republiku za svůj domov. Pokud by tomu tak bylo, tak by se dle autora podle toho chovali. Tedy i zde je možné spatřit, že právě nepřizpůsobivost je důvodem, pro nesnášenlivost Romů.

S. T., 2015: *Tak bez důvodu to zřejmě nebude. Já žádný rasista nejsem, ale co je moc to je moc, ty dvě skupiny se prostě nehodlají přizpůsobit a par vlastovek jaro nedělá. Ani k romům ani k muslimům se člověk nemůže otočit bezpečně zády, aby nepřišel o peněženku nebo život a nedej bože když jsou ve skupině. Nikdo na čele nemá napsáno já jsem zlý nebo hodný, ale stačí se podívat do věznic jaký tam poměr lidí a to jsou přeci v menšině, tak jak je to možný? Tuto nenávist si romové budují sami již dlouhá léta. Klíšťata taky nemá nikdo rád protože umí jenom sát krev no a oni sají zase náš štedrý sociální systém a šlohnou vše co jde prodat. Tak se nemůže nikdo divit.*

Zatímco někteří komentátoři se přiznávají k rasismu z toho důvodu, že romská populace je nepřizpůsobivá a nechová se podle českého kulturního kodexu, se objevují i ty názory, že Češi jsou evolučně výše a to je důvod k rasismu.

XV1820, 2014: *Tak to já zase rasista jsem a budu, protože se snažím dívat na věci tak jak jsou. Prostě původní bílí Češi jsou nadřazeni cikánům. Kdyby se to statisticky změřilo, tak naše průměrná inteligence je úplně někde jinde. Romové jsou potomci cikánů co byli vyhoštěni ze své země, pro jejich chování a zločiny. V indii je pronásledovali a snažili se jich zbavit tak odešli a došli až do Evropy kde se množili. Chci doplnit, že jsem nic neřek o tom, že by měli mít menší práva, vůbec! Proč by měli mít? Jenom jsou horší než mi. No a co? Oni se tak narodili nemůžou za to, že jsme evolučně vepředu, ale ať tu kurva platí stejný pravidla pro všechny a je klid a ať se nepodporují tzv. zmrdi z videa, ale ať se po nich jde a to tvrdě a problém je vyřešen je to jednoduchý.*

Třetí kategorie byla věnována osvětlení, proč se někteří komentátoři příspěvků na webových stránkách nepovažují za rasisty, případně proč chování českých Obrtel nevnímají jako rasismus. V této kategorii se objevily tři protichůdné názory – moje chování není rasistické protože...; jsem rasista, ale kdyby se chovali lépe, nebyl bych; jsem rasista, protože jsem evolučně výše.

4.4 Táhněte do Indie

Čtvrtá kategorie *Táhněte do Indie* je stejně jako předchozí tři kategorie zaměřena na reakce obyvatel České republiky proti Romům. Avšak na rozdíl od předchozích třech kategorií, je tato zaměřena na výroky, které se zaměřují na ponižování Romů. Jak jsem popsala výše, soužití obyvatelstva České republiky s romským etnikem je vysvětleno jako problémové a nepřírozené. Může se zdát, že to je ze samé podstaty soužití dvou národností, které mají dané odlišnosti. Čechové se považují za původní obyvatelstvo,

vychází se z předpokladu, že české etnikum zde bylo dříve, zatímco Romové jsou považováni za naplaveniny, které se snaží mísit s původním obyvatelstvem.

4.4.1 Špatně Vám tu je? Odejděte.

První podkategorie, která se jmenuje: *Špatně Vám tu je? Odejděte*, je zaměřena na vnímání komentujících na romský příchod a situaci, která po jejich příhodu nastala.

Následující komentáře dokládají to, jak někteří komentující zastávají ten názor, že by všichni obyvatelé České republiky, kteří jsou romské národnosti, by měli opustit toto území. Komentáře v této sekci jsou psány s negativním zabarvením. Autoři těchto komentářů svou agresi umocňují svými dovětky typu „*děkuji*“ a „*pac a pusu*“.

Z.S., 2015: *romský aktivista měl pravdu.. situace opravdu není dobrá... je to strašné.. a proto by se jejich rasa měla vydat na dlouhou poušť někde do píče daleko od ČR.. děkuji :)*

Komentář výše reaguje na zhoršenou situaci v České republice. Avšak autor příspěvku zaměřuje veškerou pozornost a důsledky ze zhoršující situace pouze na romské obyvatele. Na závěr svého komentáře dodává doporučení, jak by se tito spoluobčané měli zachovat.

Komentáře níže doložené nabírají více negativní spád. Autoři těchto příspěvků nepřipouští situaci, kdy by se měli zlepšovat obě strany, kterých se rasismus týká, ale změnit by se měli pouze romští občané. Za změnu považují nápravu, kterou by měli Romové začít praktikovat na sobě.

V.L., 2015: *Špatně vám tu je? Tak se sbalte a vypadněte! Že nemáte peníze na bydlení? Omezte čas trávený v hospodě. A tasquaterka? .....Začněte z nápravou u sebe vyžírky a pak nám něco vyčítejte!*

Romové jsou považovány za vyžírky státní sociální podpory, která je v České republice. Toto je situace, ze které jsou obviňováni všichni příslušníci romského etnika. Komentáře dokládají nesmiřitelnost českých občanů s romskými.

L4BT3C, 2015: *Nelibi se vam? Odejdete. My brecet rozhodne nebudeme a mozna se nam i trosku vycisti situace a dusno na sidlistich/ulicich. Pac a pusu.*

První podkategorie byla věnována tomu, jak by bylo vnímáno, kdyby Romové odešli z České republiky, protože na tomto území nejsou přijímáni s otevřenou náručí. Je to z toho důvodu, že Romové jsou považováni za osoby, které bezdůvodně parazitují na státní sociální podpoře.

4.4.2 Nechtěná rasa

Stejně jako celá tato kategorie je věnována názorům o odstranění či odsunutí Romů z České republiky je i tato podkategorie věnována tomuto tématu. Avšak v této podkategorii je jasně zřetelná nenávist a nesmiřitelnost Čechů s Romy.

I v následujících komentářích se objevuje ponižování a negace romských obyvatel. Komentáře níže napsané jsou dokladem toho, jak je o Romech smýšleno. Tedy jsou přirovnáváni k evolučně nižším tvorům a genetickým mutacím, které se nepovedly. V prvním komentáři jsou Romové přirovnáváni k opicím.

Rick Kuča, 2015: *Táhněte zpátky do pralesa!*

Autor komentáře zbavuje Romy osobní identity, pouze definuje jejich rasu, kterou přirovnává k opicím a tím dává najevo, že Romové nemají žádné vlastní zázemí, kde by mohli žít. Tím, že autor píše, aby se vrátili do pralesa staví Romy na nižší evoluční stupeň.

H. C., 2014: ..... *Ať táhnou zpátky do Indie, kočovníčtí čmoudi!!!*

V prvním příspěvku jsou Romové přirovnáváni k opicím, tím dává autor příspěvku najevo své pohrdání touto rasou. Je to umocněno i tím, že blíže nespecifikuje místo, kam by se dle autora měli vrátit. V ostatních příspěvcích je doporučováno jako místo pro návrat Indie, což je všeobecný předpoklad k tomu, odkud Romové do Evropy přicestovali. Ale nespecifikované místo jako prales dává tušit pohrdání a neuznání místa vhodného pro bydlení.

A.D, 2014: *Větší debilitu jsem neviděl, proč furt čumíte jenom na jedince? Snad se kouká na většinu a ano většina z nich kradou, jsou nebezpeční neumí česky a prostě tu nemaj co dělat.*

Z předchozích komentářů výše popsaných vyplývá, že je romská populace považována za nepřizpůsobivou, narušující pořádek a podřadnou komunitu, měli by opustit území České republiky. I přesto, že předchozí komentáře byly pojmány v negativním významu, byly komentáře laděny do podoby, která nebyla vulgární a romské obyvatelstvo tak stavěla „jen“ do pozice méněcenných a podřadných obyvatel, kteří se nepřizpůsobili.

4.4.3 Černí zmrdi tu nemají co dělat

Jak bylo popsáno výše, předchozí komentáře stavěly Romy do pozice méněcenných, kteří by měli opustit Českou republiku. V následujících komentářích tomu nebude jinak, avšak na rozdíl od výše popsaných příspěvků jsou příspěvky v podkategorii *Černí zmrdi tu nemají co dělat*, jsou více zaměřeny na vystěhování Romů. Příspěvky se vystěhování věnují daleko radikálnějším způsobem.

REDY CZ, 2015: *Pičus černej vole kokote vypadni Z ČESKÉ REPUBLIKY MRDINO ČERNÁ !!! Nejsi žádný Rom ale zkurvený cigoš vyjebaný !!!*

Komentář je zaměřen na vystěhování Romů z České republiky z toho důvodu, že romské etnikum není žádné romské etnikum, ale jsou považováni za cikány. Z tohoto komentáře je patrné, že osoby, které jsou považovány za Romy, by mohli v ČR zůstat, zatímco cikáni nemají nejmenší právo obývat toto území.

Da MOLE, 2014: *Cigáni sou čuráci a měli by vypadnout z evropy zpátky do indie.*

V tomto komentáři se vůbec nehovoří o Romech, ale pouze o cikánech. Zde je možné vidět nerozdělování Romů a cikánů, ale zde jsou cikáni stavěni do pozice nepřizpůsobivých, kteří by se měli vrátit tam, odkud přišli.

V následujícím komentáři je jasně zřetelný moment, kdy je „zmrdovské“ chování vztahováno na celé romské etnikum, za což je považována jejich nepřizpůsobivost a narušování řádu, který je v České republice zaveden.

H. T., 2014: *Ten duvod proč jsou lidi rasisti je ten že cikani jsou ve velké části (asi 99,9%) zmrdi. Nejvíce mě sere že ty kurvy si dělají co chtějí ale když je normální česká zmlatí tak je to děsně rasisticky atd. Ať si tahnou do Indie*

Jakákoli akce, která je českým obyvatelstvem vůči romskému etniku je považována za rasismus, toto by se dalo z výše napsaného komentáře považovat za největší nepochopení a ukřivdění českých občanů. I v tomto komentáři jsou stavěni do opozice dva světy „cikánský zmrdi“ a „normální češi“, přičemž je podáván poznatek, že činy vykonané cikány jsou v pořádku, ale činy vykonané Čechy jsou rasistické útoky.

Čtvrtá kategorie byla věnována rozdělení chápání toho, proč a z jakých důvodů by mělo být romské obyvatelstvo vystěhováno zpět do Indie. Někteří komentující ve svých příspěvcích psali místo určení k vystěhování do Indie, z toho důvodu, že převládá domněnka přistěhovalecké cesty Romů do Čech. Ale některé komentáře byly laděné do

negativně zabarveného popsání, ve kterém bylo možné spatřit nenapsání místa určení jako prostředek, kterým je možné dávat najevo svou nadřazenost.

4.5 Kdo je podle vás utlačovanej!

V poslední páté kategorii, která se jmenuje *Kdo je podle vás utlačovanej!* se vyskytují komentáře, které jsou zaměřeny na poukázání skutečnosti, že Češové popírají rasismus vůči Romům, ale naopak si připadají oni utlačováni romským obyvatelstvem. Kategorie vyjadřuje negativní postoj vůči rasismu, ale upozorňuje na rozdílnost mezi rasami.

4.5.1 Rasismus vůči Čechům

První podkategorie je příhodně pojmenovaná *Rasismus vůči bělochům*, je to z toho důvodu, že v následujících komentářích se autoři vyjadřují k situaci, kterou vnímají jako utlačování „bílých“ lidí, kteří žijí v české republice Romy, které vnímají jako „naplaveninu“. Právě romská naplavenina, která se přistěhovala na území České republiky, narušuje chod, který byl doposud vnímaný jako bezproblémový.

Autoři některých komentářů nesouhlasí s vyjadřováním, že Češi jsou považováni za rasisty, nemohou s tím smířit z toho důvodu, že považují situaci, se kterou se setkávají jako rasismus vůči bílým obyvatelům České republiky.

KBV-CZ, 2015: *Ano, je tu rasismus, ale ten Cikánský! A ještě mají tu drzost demonstrovat a říkat cosi o utlačování a znevýhodňování?*

Výše popsaný komentář je dokladem toho, jak je situace vnímána. Stejně jako ve třetí kategorii, která se zabývala rozklíčování toho, proč si Češi nepřipadají jako rasisti, i zde je ukázka toho, jak Češi vnímají rasismus. Zatímco jsou označováni za vykonávání rasistických činů, v následujících komentářích obrací pozornost na činy, které vykonává romská populace. Komentář níže je specifický v tom, že ačkoli uznává, že

vykonané činy byly rasistického původu, stále jsou považovány za nedostatečné. Mohlo by se zdát, že autor následujícího komentáře má za to, že činy, které jsou uskutečňovány nejsou rasistické, ale pouze upozorňují na situaci.

OnlineSerialyCZ, 2015: *Potřebovali by jste vidět co je to realný rasismus.*

Tato podkategorie se zabývala rozklíčováním toho, co autoři komentářů vnímají za cikánský rasismus, který je zaměřován na české obyvatele. Lidi jsou neradi posuzováni jako rasisti, pokud se tak stane, začínají se bránit a převádět veškerou pozornost na romský rasismus, o kterém si myslí, že je více zřetelný a měl by být víc diskutovaný.

4.5.2 Bělošská menšina

Druhá podkategorie, která nese název *Bělošská menšina*, je věnována poznatkům z komentářů, které se zaměřují objasnění toho, co považují, za bělošskou menšinu. Následující komentáře jsou dokladem toho, jak je pohlíženo na chování a přizpůsobení se společnosti nejen u Romů, ale i u černochoů.

Autor následujícího komentáře přiznává, že je rasista a dokládá k tomu i svou osobní zkušenost, kterou prožíval. Avšak autor se nezaměřuje jen na Romy v České republice, svůj postoj k rasismu a k ostatním národnostem zaměřuje i na další etnické skupiny.

Lukyno01, 2014: *Jsem rasista, když jsem byl celou základku šikanováno romskými spolužáky, vidím jak Evropu zaplavují černouši, kteří umí jenom prodávat fet a znásilňovat domorodky, zatímco např. v JAR probíhá otevřená genocida bělošské menšiny?*

Z předchozího komentáře je možné spatřit, že vlastnosti, které jsou společností odmítány, jako je prodej drog, nezaměstnanost, znásilňování a další jsou přisuzováni

národnostem s tmavším odstínem pleti. Podle komentáře nezáleží na tom, zda se zrovna jedná o Roma či o černocha.

Čechové vnímají romský příchod jako nevídaný a nepředpokládaný, proto příchod romského etnika do českých měst je popisován jako faktor, který narušuje jejich rovnováhu a do té doby jejich bezproblémový život.

D. V., 2015: *Kdyby jste se zeptali Romů a cikánů, koho oni nesnáší? Zřejmě odpověď bude, že Gádže (bílé Čechy) a to je divné? Ti by nás měli přeci milovat, když jim platíme bydlení, přídatky na dzeci, sociální přídatky, zdravotní péči, proplácíme léky a různé zdravotní příplatky? Oni nemusí nic platit a ani do práce je nikdo nehoní? Jenom je podporujeme v množení? když jim doporučíte, aby šli do práce, tak je to DISKRIMINACE ??? Hned z Vás udělají RASISTU ???*

Nepřízpůsobivost je vlastnost, kterou jsou Romové Čechy označováni. Je to vlastnost s Romy spjatá, nelze ji od romské národnosti odejmout. Protože jsou označováni za nepřízpůsobivý, kteří si nedokážou najít práci, mají punc těch lidí, co chodí na sociálku pro podporu od státu. Toto je přístup, kteří Češi velice těžko odpouštějí.

Theodor Kraváček, 2015: *Táhněte do háje Vy ubližování, máte se líp, jak kdejaký pracant v této zemi a pořád Vám to nestačí, tak vymýšlíte, jak je ještě okrádat. Hanba Vám nic neříká a stydět jste se nenaučili. Když je Vám tady tak zle, tak táhněte na Ukrajinu tam Vám bude jistě líp.*

Z předchozích komentářů, by se mohlo zdát, že dříve v českých městech existoval život bez trápení a bez problémů, což bylo narušeno právě příchodem Romů, kteří se nedokázali sžít.

Poslední kategorie je věnována názorům na rozlišení rasismu mezi Čechy a Romy. Zatímco v předchozí třetí kategorii bylo rozlišováno, co je podle Čechů rasismus

a proč se vyskytuje, či jak je vnímán českými občany. Stejně jako ve třetí kategorii byli Češi neradi označováni za rasisty a převáděli pozornost na chování jiných národů nebo jejich tolerance k Vietnamcům, v této kategorii autoři komentářů upozorňovali na situaci, kterou vnímají jako romský rasismus vůči bělochům.

5 Diskuze

V popsané diplomové práci jsem chtěla zanalyzovat komentáře běžně dostupné na internetových stránkách youtube.com, autoři těchto komentářů jsou zároveň participanti v příspěvcích, které jsou pod sdílenými videi. Data načerpaná z webových stránek pomohly zodpovědět položenou výzkumnou otázku a přiblížit tak smýšlení příspěvatelů pod videa, která se týkají kampaní proti rasismu a rasismu vůbec. Chtěla jsem upozornit na skutečnost, jak jsou romští obyvatelé vnímáni v České republice a jaké dle veřejného mínění zastávají pozici. Jak píše Kamín (2005) rasismus je stále sledovaný fenomén, kterému bylo věnováno několik publikací, publicistických dokumentů a jak dodává rasismu je věnován nemalý zpravodajský a mediální prostor. Podle průzkumu, který v roce 2012 zveřejnil Týden.cz se s rasismem setkalo až 32 % dotázaných Romů, což bylo nejvíc ze všech zemí, ve kterých byl průzkum proveden. Naproti tomu agentura STEM ve stejný rok (2012) udělala průzkum k odmítavému postoji vůči Romům. V roce 2012 odmítavý postoj zaujímalo 71 % lidí. Průzkum prováděla agentura STEM v roce 2012 od října do listopadu, tohoto průzkumu se účastnilo 1062 obyvatel České republiky starších 18 let. Z dotázaných lidí vyjádřilo 69 % nesouhlas s násilím vůči Romům. Můžeme sledovat zvyšující se trend, kdy lidé nesouhlasí s násilím vůči Romům.

Cílem diplomové práce bylo zjistit, jak reflektují kampaně proti rasismu autoři komentářů, kteří se vyjadřují pod videa s tímto účelem na webových stránkách www.youtube.com. Z uvedeného cíle vyplynula následující otázka:

Jak Kampaně proti rasismu působí na obyvatele České republiky?

Z analýzy příspěvků na webových stránkách www.youtube.com vyplynulo, že je pět typů možností pohlížení na romské obyvatelstvo na území České republiky. Rasismus, jeho podoby prostupují celým internetem a mediálním světem, zprávy

o rasistických útocích vůči Romům či o romských útocích na bělochy se v mediálním světě objevují dnes a denně. Ruku v ruce s těmito zprávami o rasismu se Češi nechávají slyšet, že jsou neradi označováni za rasisty. Ti, kteří nepřiznávají rasismus, pouze ukazují na sociální odlišnost a nepřizpůsobení romských občanů, což by nemělo být považováno za rasismus, ale za občanskou povinnost. Danics a Kamín (2005) upozorňují, že by se mělo více pozornosti celostnímu charakteru rasismu, což jsou tedy vztahy a podmíněnost jednotlivých fenoménů. Romové jsou hodnoceni podle toho, jak se přizpůsobí české společnosti. Jsou tedy hodnoceni podle toho, zda pracují, posílají své potomky do školy, platí státu daně, nebo nepracují, okrádají „slušné“ obyvatele českého státu, vystávají celý den fronty na úřadech a pobírají dávky státní sociální podpory a nevzdělávají sebe, stejně jako své děti neposílají do škol. Toto chování je přisuzované většině romského etnika, Romové jsou považováni za parazity české společnosti. Díky tomuto hodnocení se vytváří dvoustranné hodnocení Romů. Jsou Romové, kteří jsou slušní, pracují a přizpůsobili se a naproti tomu jsou cikáni, kteří jsou evolučně na nižším stupni ve vývojovém žebříčku, kteří si nezaslouží místo v České republice.

Rasa se do každodenního, společenského a politického diskurzu dostala na základě rozdílného a chybného způsobu myšlení (Šmausová, 1999). Nejčastější spekulace ohledně rasismu souvisely s pojmem rasa, někteří zastánci Romů nepovažují za důležité rozlišovat bílou rasu a romskou rasu. Naopak jiní autoři komentářů považují toto za velice důležitou zmínku. Blumenbach (1969) rozděloval rasy podle viditelných znaků. Buffon (1992) rozděloval rasu podle biologických znaků, přičemž romské rase je přičítána nižší evoluční hodnota, pojem rasa používali ti autoři komentářů, kteří se cítili vůči ostatním rasám nadřazení (Guillaumin, 1992). Jak píše Miles (1989), skutečnost, že rasy představují diskriminační sociální konstrukce, tak to opravňuje k označení této praxe jako rasismus. Autor dále uvádí, že síla rasistického myšlení vyplývá z lidské zvědavosti o původu a variabilitě lidských druhů, ale také vyplývá ze sociálně psychologických potřeb. K nimž patří nutnost okamžité identifikace situace. Naproti tomu Danics a Kamín (2005) upozorňují na to, že biologové, antropologové a sociální vědci nemluví o pojmu rasa ve smyslu biologickém, ale v sociologickém. Kamín

a Machalová (2003) se domnívají, že slovo rasa je umělý pojem, který nemá s biologii nic společného a nemá žádné biologické oprávnění, je to z toho důvodu, že pro toto tvrzení neexistuje žádný vědecký důkaz.

Přesto se mezi autory komentářů objevují, ti kteří Romy nerozdělují na slušné, pracovité a přizpůsobivé Romy a cikány, kteří umí jen krást a parazitovat na dávkách, které jim přispěje stát. Objevuje se menšina, které se nelíbí násilí vůči Romům a zastávají se Romů. Tito autoři mají tendenci obhajovat jejich situaci a přispívat tím, že popisují vlastní zkušenosti, které se jim při setkávání s Romy staly. Ačkoliv se tyto autoři zastávají Romů a doplňují to svými zkušenostmi, tvrdí, že takovýchto slušných Romů je velice málo, ale zasazují se o to, aby veškeré negativní nařčení, kterým se Romům dostává, nebyly přisuzovány všem lidem romského etnika. Mezi zastánci se najdou i tací, kteří upozorňují na chování českých obyvatel a vyzívají tyto obyvatele České republiky, aby si nejdřív zametli před svým prahem, než začnou útočit na romské etnikum z okrádání českého státu a parazitismu na státních sociálních dávkách.

Nejčastějším řešením situace, která je v České republice, je Romům doporučováno odstěhování zpět do Indie. Avšak zajímavým zjištěním bylo, že někteří autoři komentářů neradi Romům připisovali jakékoli místo, pro jejich další žití. Příkladem tomu může být příspěvek, který jim do poručuje, aby se vrátili zpět do pralesa, čímž naznačuje, že Romové nemají žádné zázemí a ani území, na kterém by mohli žít a být samostatní.

Z analýzy komentářů, které reflektují kampaně proti rasismu na webové stránce www.youtube.com můžeme vznést předpoklad (nebo pracovní hypotézu), že pokud budou Romové respektovat kulturní kodex českých obyvatel je vyšší předpoklad pro přijetí těmito obyvateli spíše, než u Romů, kteří respektovat kulturní kodex nebudou.

6 Závěr

Cílem této diplomové práce bylo popsat reflexi kampaní proti rasismu, které se vyskytují ve formě videí na webových stránkách www.youtube.com. Abych dosáhla tohoto cíle, zvolila jsem pro výzkumné šetření kvalitativní design, k realizaci sběru dat jsem využila metody diskursivní analýzy. Data získaná z webového portálu www.youtube.com mi pomohly zodpovědět na počátku stanovenou výzkumnou otázku, a tak si udělat plastický obraz o vnímání romského etnika na území České republiky.

Na začátku celého výzkumného šetření jsem si stanovila výzkumnou otázku, která zněla:

Jak Kampaně proti rasismu působí na obyvatele České republiky?

Z výzkumného šetření vyplynulo několik zajímavých zjištění, které v této části přiblížím.

Prvním zjištěním bylo, že někteří autoři komentářů se prokazují jako zastánci Romů, kteří upozorňují na to, že v České republice žije malá část Romů, kteří jsou přirovnáváni k Čechům na základě jejich přizpůsobení a shodného chování, které Češi preferují. Tito lidé upozorňují i na to, že ne všechny negativní vlastnosti jsou charakteristické pro celé romské etnikum. Dále tito zastánci upozorňují na to, že ačkoli Češi jsou vůči Romům zaujatí a rasističtí, dalo by se chování některých Čechů přirovnat k chování Romů, kteří nejsou českou společností přijímáni.

Druhým zjištěním bylo rozlišování Romů od cikánů. Kdy si autoři komentářů dávají velice záležet na tom, aby bravurně specifikovali to, jak vnímají Roma a cikána. Reprezentativním příkladem je to, že Romové jsou společností přijímáni, protože se sžili s českým kulturním kodexem a přijímají normy, které jsou na území České republiky považovány za normální. Zatímco cikáni jsou nepřizpůsobiví a jsou považováni za geneticky nepovedenou rasu, která není českými obyvateli přijímána a akceptována.

Třetím zjištěním je reakce autorů na označení za rasisty. Autoři komentářů jsou neradi za rasisty označováni. Nepovažují své reakce za rasistické, protože je vnímají jako občanskou povinnost, kdy upozorňují na to, jak se Romové chovají.

Čtvrtým zjištěním bylo to, že komentátoři považují za vyřešení situace odstěhování Romu zpět do Indie, v jiných případech z důvodu nadřazenosti neudávají ani místo, kam by se měli odstěhovat.

Posledním zjištěním bylo, že autoři komentářů upozorňují na cikánský rasismus, který podle komentářů není tolik medializován a tresty za stejné činy spáchané Romy i Čechy nejsou stejně sankcionovány.

V rámci této diplomové práce jsem chtěla upozornit na vnímání postavení Romů v České republice a na reflexi kampaní proti rasismu. Přičemž reflexe byla zaměřena právě na vnímání a pozici Romů. Domnívám se, že tato diplomová práce je zajímavým úhlem pohledu na postavení Romů v české společnosti. Předkládaná diplomová práce pomůže odborné i laické veřejnosti jako zdroj informací. Předložené výsledky mohou napomoci ke zvýšení úspěšnosti Kampaní proti rasismu, díky těmto výsledkům mohou být kampaně zaměřeny účelně na dané mínění, které vzniklo v rámci empirické části práce.

7 Seznam použitých zdrojů

ADOPCE V CIZINĚ POMÁHÁ DESÍTKÁM ROMSKÝCH SÍROTKŮ. [online]. *Novinky.cz*. [cit. 2014-01-05]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/314131-adopce-v-cizine-pomaha-desitkam-romskych-sirotku.html>

BERELSON, Bernard. *Content analysis in communication research*. Glencoe: Free Press, [1952], 201 s.

BLUMENBACH, Johann Friedrich, K MARX, P FLOURENS, Rudolph WAGNER a John HUNTER. *On the natural varieties of mankind: De generis humani varietate nativa*. New York: Bergman Publishers, [1969], xiv, 406 p. ISBN 0875030130.

BOWSER, B. Racism and anti-racism in world perspective. [online]. *Googlebooks*. [cit. 2013-12-13]. Dostupné z: http://www.google.cz/books?hl=cs&lr=&id=FzELVygy3BQC&oi=fnd&pg=PR7&dq=history+of+racism&ots=c9e1k41jbh&sig=lvRG1pUxzi3F5dQVzBnZhoMLrA0&redir_esc=y#v=onepage&q=history%20of%20racism&f=false

BUDIL, Ivo T. *Jitro Árijců: život a dílo Arthura Gobineaua, zakladatele árijské ideologie*. Vyd. 1. V Praze: Triton, 2009, 417 s. ISBN 978-80-7387-274-8.

BUDIL, Ivo T. *Úsvit rasismu*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2013, 827 s. ISBN 978-80-7387-630-2.

BUFFON, Georges Louis Leclerc, Stéphane SCHMITT a Cédric CRÉMIÈRE. *Histoire naturelle, générale et particulière, avec la description du Cabinet du roy*. Paris: Champion, 2007-<2014>, v. <1-8>. Age des Lumières, 41, 45-46, 52, 57, 60, 63, 74. ISBN 97827453261578.

BURLEIGH, Michael a Wolfgang WIPPERMANN. *Rasistický stát: Německo 1933-1945*. Vyd. 1. Praha: Columbus, 2010, 365 s. ISBN 978-80-7249-261-9.

COUNCIL FRAMEWORK DECISION 2008/913/JHA OF 28 NOVEMBER ON COMBATING CERTAIN FORM AND EXPRESSION OF RACISM AND XENOPHOBIA BY MEANS OF CRIMINAL LAW. [online]. *Evropská komise*. [cit. 2014-01-05]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:328:0055:0058:en:PDF>

ČULÍK, J. S rasismem v České republice se musí přestat. [online]. *Britské listy*. [cit. 2013-12-28]. Dostupné z: <http://www.blisty.cz/art/70672.html>

- ČTK. S rasismem mají v EU největší zkušenosti Romové z Česka. [online]. *Týden.cz*. [cit. 2014-01-05]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/rasismus-v-cesku/s-rasismem-maji-v-eu-nejvetsi-zkusenosti-romove-z-ceska_253698.html#.Usk-3FCUdcJ
- DACÍK, Tomáš. *Rasy a rasismus*. Brno: CERM, 2000, 74 s. ITEM. ISBN 80-7204-175-4.
- DANICS, Štefan a Tomáš KAMÍN. *Extremismus, rasismus a antisemitismus*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky, 2005, 114 s. ISBN 80-7251-204-8.
- DANIELOVÁ, K. Přehled vybraných teorií rasismu. [online]. *Rexter*. [cit. 2013-12-13]. Dostupné z: <http://www.rexter.cz/prehled-vybranych-teorii-rasismu/2006/11/01/>
- ECRI. Annual report on Ecri's activities: covering the period from 1 January to 31 december 2012. [online]. *ECRI*. [cit. 2015-01-10]. Dostupné z: http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/activities/Annual_Reports/Annual%20report%202012.pdf
- ENAR. Potírání rasismu v České republice. [online]. *ENAR*. [cit. 2013-12-28]. Dostupné z: http://cms.horus.be/files/99935/MediaArchive/pdf/czechrepublic_cz.pdf
- FRA. The Racial Equality Directive: application and challenges. [online]. *Agenda Evropské unie pro základní práva*. [cit. 2015-01-06]. Dostupné z: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1916-FRA-RED-synthesis-report_EN.pdf
- FRA. *Boj proti rasové diskriminaci*. [online]. *European union agency for fundamental rights* [cit. 2015-01-06]. Dostupné z: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1915-FRA_Factsheet_RED_CS.pdf
- FREDRICKSON, George M. *Rasismus: stručná historie*. 1. vyd. v českém jazyce. Překlad Veronika Matysová. Praha: BB art, 2003, 157 s. ISBN 80-7341-124-5.
- FRIŠTENSKÁ, H. Pojmy xenofobie, rasismus, rasové násilí a rasová diskriminace. s. 13-28. In ŠÍŠKOVÁ, T. (ed). *Výchova k toleranci a rasismu*, 1998. ISBN 80-7178-285-8.
- GUILLAUMIN, Colette. *Sexe, Race et Pratique du Pouvoir: l'idée de nature*. Paris, Cotefemmes, 1992. ISBN 978-2907883399
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 407 s. ISBN 80-7367-040-2.

HREBENAR, J. Darwinovy evoluční teorie daly intelektuální základ nacismu. [online]. *Hrebenar* [cit. 2013-12-13]. Dostupné z: <http://hrebenar.com/darwinovy-evolucni-teorie-daly-intelektualni-zaklad-nacismu/>

BEN JELLOUN, Tahar. *Tati, co je to rasismus?*. Praha: Dauphin, 2004, 67 s. ISBN 80-7272-049-x.

KAJANOVÁ, Alena a Veronika KUBELOVÁ. Využití internetu pro získání výzkumných dat sociologického charakteru od specifických cílových skupin (minority, subkultury). *Kontakt*. 2009, no. 2. ISSN 1212-4117.

KAMÍN, T. Rasismus – společenský problém dneška? [online]. *Migrace online.cz*, 2005 [cit. 2013-12-13]. Dostupné z: http://aa.ecn.cz/img_upload/79a33131c9c4293e0fcef50bfa263ef/TKamin_Rasismusjakospolecenskyproblemdneska.pdf

KAMÍN, Tomáš a Tatiana MACHALOVÁ. *Kritika rasy a rasismu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003, 172 s. ISBN 80-210-3275-8.

KLÍČOVÉ BODY SVĚTOVÉ KONFERENCE PROTI RASISMU. [online]. *Informační centrum OSN v Praze*. [cit. 2014-01-05]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=754>

KRIPPENDORFF, Klaus. *Content analysis: an introduction to its methodology*. 2nd ed. Thousand Oaks, Calif.: Sage, c2004, xxiii, 413 p. ISBN 0761915451-.

KRONICK, Jane C. Alternativní metodologie pro analýzu kvalitativních dat. *Sociologický časopis*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 1997, 33., č. 1. Dostupné z: <http://www.jstor.org/discover/10.2307/41131263?uid=3737856&uid=2134&uid=2&uid=70&uid=4&sid=21102428013697>.

KRYL, Miroslav. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2011, 256 s. ISBN 978-80-7414-389-2.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o problematice extremismu na území ČR v roce 2002*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2003.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva o extremismu a projevech rasismu a xenofobie na území České republiky v roce 2011, vyhodnocení plnění koncepce boje proti extremismu pro rok 2011 a koncepce boje proti extremismu pro rok 2012.*

MACHALOVÁ, Tatiana. *Lidská práva proti rasismu*. Vyd. 1. Brno: Doplněk, 2001, 263 s. ISBN 80-7239-099-6.

Methods of critical discourse analysis. 1st pub. Editor Ruth Wodak, Michael Meyer. London: SAGE Publications, 2001, viii, 200 s. Introducing qualitative methods. ISBN 0761961542.

MILES, R. (1989). Bedeutungskontinuität und der Begriff des Rassismus. *Das Argument* 31: 353-357.

MONTAGU, Ashley. M. F. *Man's most dangerous myth: the fallacy of race*. New York: Columbia University Press, 1943. ISBN 978-0803946484.

NA ZÁVĚR SVĚTOVÉ KONFERENCE PROTI RASISMU ZAZNĚLA VÝZVA K ODSTRANĚNÍ DISKRIMINACE A INTOLERANCE. . [online]. *Informační centrum OSN v Praze*. [cit. 2014-01-05]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=755>

NEUENDORF, Kimberly A. *The content analysis guidebook*. Thousand Oaks: SAGE Publications, 2002, xviii, 301 s. ISBN 0761919783.

NOVOTNÁ, M. Pojetí a vnímání rasismu v České republice. [online]. *Sociologie politiky* [cit. 2013-12-13]. Dostupné z: http://www.romea.cz/dokumenty/novotna_rasismus.pdf

PROCTOR, Robert. *Rasová hygiena: lékařství v době nacismu*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2009, 425 s. Stíny. ISBN 978-80-200-1763-5.

RASISMUS V ČR. [online]. *Britské listy*. [cit. 2014-01-05]. Dostupné z: <http://www.blisty.cz/art/70235.html>

RAXEN. Zpráva o stavu rasismu, xenofobie a antisemitismu v České republice v roce 2006. [online]. *Člověk v tísni*. [cit. 2015-01-06]. Dostupné z: http://www.epolis.cz/download/pdf/materials_79_1.pdf

SALAJKA, Milan. *Rasy a rasismus ve světě*. Praha: Lidová demokracie, 1967, 70 s.

Shades of difference: why skin color matters. Editor Evelyn Nakano Glenn. Stanford: Stanford University Press, c2009, ix, 299 s. ISBN 9780804759984.

SMĚRNICE RADY 2000/43/ES, KTEROU SE ZAVÁDÍ ZÁSADA ROVNÉHO ZACHÁZENÍ S OSOBAMI BEZ OHLEDU NA JEJICH RASU NEBO ETNICKÝ PŮVOD. [online]. *Ústřední věstník Evropské unie*. [cit. 2013-12-13]. Dostupné z: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:20:01:32000L0043:CS:PDF>

SMĚRNICE RADY 2003/109/es O PRÁVNÍM POSTAVENÍ STÁTNÍCH PŘÍSLUŠNÍKŮ TŘETÍCH ZEMÍ, KTEŘÍ JSOU DLOUHODOBĚ POBYVAJÍCÍMI REZIDENTY. [online]. *Ústřední věstník Evropské unie*. [cit. 2014-01-16]. Dostupné z: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:19:06:32003L0109:CS:PDF>

SMOLÍK, J. Rasismus: pohled do historie. [online]. *Rexter*. [cit. 2013-12-13]. Dostupné z: <http://www.rexter.cz/rasismus-pohled-do-historie/2006/11/01/>

ŠIMKOVÁ, J., J. ŠINDELKA a A. PREISSOVÁ KREJČÍ. Vznik a rozvoj rasových teorií. [online]. *Kulturní antropologie*. [cit. 2013-12-14]. Dostupné z: http://www.ksoc.upol.cz/fileadmin/ksa/kulturni-antropologie/frvs/7_vzn.pdf

ŠMAUSOVÁ, Gerlinda. „Rasa“ jako rasistická konstrukce. Sárská univerzita, Sarbücken, 1999.

ŠLESINGEROVÁ, E., E. HAMAR a C. SZALÓ. Konceptualizace pojmů rasa a rasismus: Sociologický pohled. [online]. *Sociální studia*. [cit. 2013-12-14]. Dostupné z: <http://socstudia.fss.muni.cz/dokumenty/080710100932.pdf>

ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014, 377 s. ISBN 978-80-262-0644-6.

TESAŘ, Filip. *Etnické konflikty*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, 251 s. ISBN 978-80-7367-097-9.

TOLLAROVÁ, Blanka, Marie HRADEČNÁ a Andrea ŠPIRKOVÁ. *Jsme lidé jedné Země: program prevence xenofobie a rasismu*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013, 259 s. ISBN 978-80-262-0376-6.

The handbook of discourse analysis. 1st pub. Editor Deborah Schiffrin, Deborah Tannen, Heidi Ehernberger Hamilton. Oxford: Blackwell, 2001, xx, 851 s. Blackwell handbooks in linguistics. ISBN 9780631205951.

VALACH, M. Český rasismus. [online]. *Britské listy*. [cit. 2013-12-14]. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/56774.html>

V JIHOAFRICKÉM DURBANU BYLA ZAHÁJENA SVĚTOVÁ KONFERENCE PROTI TRASISMU. [online]. *Informační centrum OSN v Praze*. [cit. 2014-01-05]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=756>

VZDĚLÁVACÍ PROJEKT VARIANTY. Etnocentrismus, xenofobie a modely soužití odlišných skupin. [online]. *Člověk v tísni*. [cit. 2014-01-05]. Dostupné z: <http://www.pf.jcu.cz/stru/katedry/pgps/ikvz/podkapitoly/b01obecnatemata/09.pdf>

WISTRICH, Robert S. *Hitler a holocaust: okolnosti a příčiny holocaustu*. V Praze: Slovart, 2008, 328 s. ISBN 978-80-7391-156-0.

WOLF, Josef. *Lidské rasy a rasismus v dějinách a v současnosti: člověk a jeho svět II*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000, 223 s. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-0099-4.

Zákon 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším a jiném vzdělávání (školský zákon). [online]. *Sbírka zákonů*. [cit. 2014-01-16]. Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/Predpisy1/sb190-04.pdf>

Zákon 248/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. [online]. *Sbírka zákonů*. [cit. 2014-01-16]. Dostupné z: <http://politika.ktf.cuni.cz/articles.php?lng=cz&pg=173>

ZVANIČ, I.S. *Rasové "theorie" a rasová diskriminace v anglo-amerických zemích*. Praha: Orbis, 1950.